Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 15ης Ιουλίου 2015*

«Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Ευρωπαϊκή αγορά του προεντεταμένου χάλυβα — Καθορισμός των τιμών, κατανομή της αγοράς και ανταλλαγή ευαίσθητων πληροφοριών εμπορικής φύσεως — Απόφαση διαπιστώνουσα παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ — Συνεργασία κατά τη διοικητική διαδικασία — Κατευθυντήριες γραμμές του 2006 για τον υπολογισμό του ύψους των προστίμων — Εύλογη προθεσμία»

Στις υποθέσεις T-413/10 και T-414/10,

Socitrel — Sociedade Industrial de Trefilaria, SA, με έδρα την Trofa (Πορτογαλία), εκπροσωπούμενη από τους F. Proença de Carvalho και T. Faria, δικηγόρους,

προσφεύγουσα στην υπόθεση T-413/10,

Companhia Previdente — Sociedade de Controle de Participações Financeiras, SA, με έδρα τη Λισσαβώνα (Πορτογαλία), εκπροσωπούμενη από τους D. Proença de Carvalho και J. Caimoto Duarte, δικηγόρους,

προσφεύγουσα στην υπόθεση T-414/10,

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον F. Castillo de la Torre, την P. Costa de Oliveira και τον V. Bottka, επικουρούμενους από τον M. Marques Mendes, δικηγόρο,

καθής,

με αντικείμενο αίτηση ακυρώσεως και μεταρρυθμίσεως της αποφάσεως C(2010) 4387 τελικό της Επιτροπής, της 30ής Ιουνίου 2010, σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση COMP/38344 — Προεντεταμένος χάλυβας), η οποία τροποποιήθηκε με την απόφαση C(2010) 6676 τελικό της Επιτροπής, της 30ής Σεπτεμβρίου 2010, και με την απόφαση C(2011) 2269 τελικό της Επιτροπής, της 4ης Απριλίου 2011,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους S. Frimodt Nielsen (εισηγητή), πρόεδρο, F. Dehousse και A. M. Collins, δικαστές,

γραμματέας: J. Palacio González, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 17ης Νοεμβρίου 2014,

* Γλώσσα διαδικασίας: η πορτογαλική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση [1] *[παραλειπόμενα]*

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

1. *Υπόθεση Τ-413/10 — Socitrel κατά Επιτροπής*

60 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 15 Σεπτεμβρίου 2010, η Socitrel άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.

61 Με χωριστό δικόγραφο, το οποίο κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 16 Σεπτεμβρίου 2010, η Socitrel υπέβαλε αίτηση αναστολής εκτελέσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε με διάταξη του Προέδρου του Γενικού Δικαστηρίου της 13ης Απριλίου 2011, Socitrel κατά Επιτροπής (Τ-413/10 R, EU:T:2011:179) και με επιφύλαξη ως προς τα δικαστικά έξοδα.

62 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 10 Δεκεμβρίου 2010, η Socitrel δήλωσε ότι ζητούσε να της επιτραπεί, κατόπιν εκδόσεως της πρώτης τροποποιητικής αποφάσεως, να τροποποιήσει τους λόγους ακυρώσεως που είχε προβάλει.

63 Με απόφαση της 6ης Ιουνίου 2011, το Γενικό Δικαστήριο ζήτησε από την Επιτροπή να προσκομίσει τη δεύτερη τροποποιητική απόφαση. Η Επιτροπή συμμορφώθηκε προς το αίτημα αυτό στις 17 Ιουνίου 2011.

64 Μετά την έκδοση της δεύτερης τροποποιητικής αποφάσεως, η Socitrel τροποποίησε εκ νέου τους λόγους ακυρώσεως και τα αιτήματά της με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 2 Αυγούστου 2011.

65 Η έγγραφη διαδικασία περατώθηκε στις 21 Νοεμβρίου 2011, με την υποβολή, από την Επιτροπή, του υπομνήματος ανταπαντήσεως στη γλώσσα διαδικασίας.

66 Κατόπιν μεταβολής της συνθέσεως των τμημάτων του Γενικού Δικαστηρίου στις 23 Σεπτεμβρίου 2013, ο εισηγητής δικαστής τοποθετήθηκε στο έκτο τμήμα, στο οποίο ανατέθηκε η υπό κρίση υπόθεση στις 27 Σεπτεμβρίου 2013.

67 Η προκαταρκτική έκθεση που προβλέπεται από το άρθρο 52, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου της 2ας Μαΐου 1991 κοινοποιήθηκε στο έκτο τμήμα στις 31 Μαρτίου 2014.

68 Στις 8 Μαΐου 2014, στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας του άρθρου 64 του Κανονισμού Διαδικασίας της 2ας Μαΐου 1991, το Γενικό Δικαστήριο υπέβαλε στη Socitrel και στην Επιτροπή δεκαέξι γραπτές ερωτήσεις.

69 Με έγγραφα της 6ης και της 9ης Ιουνίου 2014, αντιστοίχως, η Επιτροπή και η Socitrel απάντησαν στις εν λόγω ερωτήσεις.

70 Στις 17 Σεπτεμβρίου 2014, κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Γενικό Δικαστήριο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία.

1 — Παρατίθενται μόνον οι σκέψεις των οποίων η δημοσίευση κρίνεται σκόπιμη από το Γενικό Δικαστήριο.

71 Η Socitrel ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

— να ακυρώσει τα άρθρα 1 και 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως στο μέτρο που την αφορούν,

— επικουρικώς, να ακυρώσει μερικώς το άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως στο μέτρο που αφορά τη Socitrel και να μειώσει το ποσό του προστίμου που της επιβλήθηκε,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

72 Η Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

— να απορρίψει την προσφυγή,

— να καταδικάσει τη Socitrel στα δικαστικά έξοδα.

2. *Υπόθεση T-414/10 — Companhia Previdente κατά Επιτροπής*

73 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 15 Σεπτεμβρίου 2010, η Companhia Previdente άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.

74 Με χωριστό δικόγραφο που πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 16 Σεπτεμβρίου 2010, η Companhia Previdente υπέβαλε αίτηση αναστολής εκτελέσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε με διάταξη της 10ης Ιουνίου 2011, Companhia Previdente κατά Επιτροπής (T-414/10 R, EU:T:2011:268) και με επιφύλαξη ως προς τα δικαστικά έξοδα.

75 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 10 Δεκεμβρίου 2010, η Companhia Previdente δήλωσε ότι ζητούσε να της επιτραπεί, κατόπιν εκδόσεως της πρώτης τροποποιητικής αποφάσεως, να τροποποιήσει τους λόγους ακυρώσεως που είχε προβάλει.

76 Με απόφαση της 6ης Ιουνίου 2011, το Γενικό Δικαστήριο ζήτησε από την Επιτροπή να προσκομίσει ορισμένα έγγραφα. Η Επιτροπή συμμορφώθηκε προς το αίτημα αυτό στις 17 Ιουνίου 2011.

77 Μετά την έκδοση της δεύτερης τροποποιητικής αποφάσεως, η Companhia Previdente τροποποίησε εκ νέου τους λόγους ακυρώσεως και τα αιτήματά της με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 2 Αυγούστου 2011.

78 Η έγγραφη διαδικασία περατώθηκε στις 21 Νοεμβρίου 2011, με την υποβολή, από την Επιτροπή, του υπομνήματος ανταπαντήσεως στη γλώσσα διαδικασίας.

79 Κατόπιν μεταβολής της συνθέσεως των τμημάτων του Γενικού Δικαστηρίου στις 23 Σεπτεμβρίου 2013, ο εισηγητής δικαστής τοποθετήθηκε στο έκτο τμήμα, στο οποίο ανατέθηκε η υπό κρίση υπόθεση στις 27 Σεπτεμβρίου 2013.

80 Η προκαταρκτική έκθεση που προβλέπεται από το άρθρο 52, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας της 2ας Μαΐου 1991 κοινοποιήθηκε στο έκτο τμήμα στις 31 Μαρτίου 2014.

81 Στις 8 Μαΐου 2014, στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας του άρθρου 64 του Κανονισμού Διαδικασίας της 2ας Μαΐου 1991, το Γενικό Δικαστήριο υπέβαλε στην Companhia Previdente και στην Επιτροπή δεκαέξι γραπτές ερωτήσεις.

82 Με έγγραφα της 6ης και της 9ης Ιουνίου 2014, αντιστοίχως, η Επιτροπή και η Companhia Previdente απάντησαν στις εν λόγω ερωτήσεις.

83 Στις 17 Σεπτεμβρίου 2014, κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Γενικό Δικαστήριο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία.

84 Η Companhia Previdente ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

— να ακυρώσει τα άρθρα 1, 2 και 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως στο μέτρο που την αφορούν,

— να αναγνωρίσει ότι κάθε μείωση του ποσού του προστίμου που επιβλήθηκε στη Socitrel, στο πλαίσιο άλλων προσφυγών σχετικών με παραβάσεις για τις οποίες η Companhia Previdente ευθύνεται εις ολόκληρον, συνεπάγεται αυτομάτως αντίστοιχη μείωση του ποσού του επιβληθέντος εις ολόκληρον στην εν λόγω δεύτερη εταιρία προστίμου,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

3. *Επί της συνεκδικάσεως των υποθέσεων Τ-413/10, Τ-414/10 και Τ-409/13, Companhia Previdente και Socitrel κατά Επιτροπής, προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και επί της διαγραφής της υποθέσεως Τ-409/13, Companhia Previdente και Socitrel κατά Επιτροπής*

85 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 2 Αυγούστου 2013, η Companhia Previdente και η Socitrel άσκησαν προσφυγή κατά της επιστολής που τους απέστειλε στις 24 Μαΐου 2013 ο γενικός διευθυντής της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού της Επιτροπής.

86 Η υπόθεση αυτή πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου με τον αριθμό Τ-409/13. Με διάταξη της 30ής Ιουνίου 2014, οι υποθέσεις Τ-413/10, Τ-414/10 και Τ-409/13 ενώθηκαν προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας.

87 Οι προσφεύγουσες παραιτήθηκαν από το δικόγραφο της προσφυγής που είχαν καταθέσει στο πλαίσιο της υποθέσεως Τ-409/13 με έγγραφο το οποίο απέστειλαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 11 Νοεμβρίου 2014. Καθόσον η Επιτροπή δήλωσε με έγγραφο της 14ης Νοεμβρίου 2014 ότι δεν αντιτίθετο στην παραίτηση και ότι ζητούσε να καταδικαστούν οι προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα, το Γενικό Δικαστήριο καταχώρισε την παραίτηση αυτή στα πρακτικά της συζητήσεως της 17ης Νοεμβρίου 2014, κατά την οποία διέταξε να διαγραφεί η υπόθεση Τ-409/13 από το μητρώο του Γενικού Δικαστηρίου και να καταδικαστούν οι προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα της υποθέσεως αυτής.

Σκεπτικό

88 Οι υποθέσεις Τ-413/10 και Τ-414/10 συνεκδικάζονται προς έκδοση κοινής αποφάσεως, καθόσον οι διάδικοι, ερωτηθέντες επ' αυτού κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, δεν προέβαλαν συναφώς αντιρρήσεις.

89 Η Socitrel προβάλλει οκτώ λόγους ακυρώσεως προς στήριξη της προσφυγής της καθώς και δύο συμπληρωματικούς λόγους στο πλαίσιο της δεύτερης τροποποιήσεως των λόγων και αιτημάτων της.

90 Η Companhia Previdente προβάλλει τέσσερις λόγους ακυρώσεως προς στήριξη της προσφυγής της καθώς και δύο συμπληρωματικούς λόγους στο πλαίσιο της δεύτερης τροποποιήσεως των λόγων και αιτημάτων της.

91 Ο πρώτος λόγος που προβάλλει η Socitrel αντλείται από έλλειψη αιτιολογίας και προσβολή των δικαιωμάτων της άμυνας, καθόσον κατ' ουσίαν διάφορα στοιχεία σχετικά με τον τρόπο καθορισμού από την Επιτροπή του ύψους του προστίμου δεν αναφέρονται στην προσβαλλόμενη απόφαση.

92 Ο δεύτερος λόγος που προβάλλει η Socitrel αντλείται από μη τήρηση της εύλογης διάρκειας.

93 Ο τρίτος λόγος που προβάλλει η Socitrel στηρίζεται στην αθέτηση εκ μέρους της Επιτροπής της υποχρεώσεώς της επιμέλειας, στην προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας καθώς και στην παραβίαση των αρχών της πίστεως, της καλής πίστεως και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης λόγω του γεγονότος ότι η Επιτροπή τροποποίησε την αρχική απόφαση δύο φορές.

94 Ο τέταρτος λόγος που προβάλλει η Socitrel αντλείται από παράβαση του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ και του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της προσωπικής ευθύνης καθώς και του τεκμηρίου αθωότητας, καθώς και έλλειψη αιτιολογίας και μη τήρηση εκ μέρους της Επιτροπής της προηγούμενης πρακτικής που ακολουθούσε, στο μέτρο που η Επιτροπή υπερέβη το ανώτατο όριο του προστίμου που μπορούσε να επιβάλει στη Socitrel.

95 Ο λόγος αυτός περιλαμβάνει τρία σκέλη.

96 Το πρώτο σκέλος του τέταρτου λόγου στηρίζεται στο ότι η Επιτροπή δέχθηκε εσφαλμένως την εις ολόκληρον ευθύνη της Companhia Previdente και, συνεπώς, υπολόγισε εσφαλμένως το ανώτατο όριο του 10 % επί του κύκλου εργασιών της Companhia Previdente και όχι επί του κύκλου εργασιών της Socitrel. Το επιχείρημα αυτό αποτελεί, επίσης, αντικείμενο του πρώτου και του δεύτερου λόγου που προβάλλει η Companhia Previdente.

97 Το δεύτερο σκέλος του τέταρτου λόγου που προβάλλεται επικουρικώς στηρίζεται στην εσφαλμένη συνεκτίμηση των κύκλων εργασιών της Emesa, της Galycas και της ITC κατά τον υπολογισμό του ανωτάτου ορίου του 10 %. Το επιχείρημα αυτό αποτελεί, επίσης, αντικείμενο του πρώτου σκέλους του τρίτου λόγου που προβάλλει η Companhia Previdente.

98 Το τρίτο σκέλος του τέταρτου λόγου που προβάλλεται όλως επικουρικώς στηρίζεται στην εσφαλμένη συνεκτίμηση του κύκλου εργασιών της Companhia Previdente του έτους 2009. Το επιχείρημα αυτό αποτελεί, επίσης, αντικείμενο του δευτέρου σκέλους του τρίτου λόγου που προβάλλει η Companhia Previdente.

99 Ο πέμπτος λόγος που προβάλλει η Socitrel αντλείται από παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης κατά την εφαρμογή των σημείων 13 και 22 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006 καθώς και έλλειψη αιτιολογίας, στο μέτρο που η Επιτροπή καθόρισε εσφαλμένως το ποσοστό σοβαρότητας για το πρόστιμο που επιβλήθηκε στη Socitrel σε 18 %.

100 Ο έκτος λόγος που προβάλλει η Socitrel στηρίζεται στην παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως, στο μέτρο που ο ήσσονος σημασίας ή παθητικός ρόλος που διαδραμάτισε δεν ελήφθη υπόψη ως ελαφρυντική περίσταση από την Επιτροπή.

101 Ο έβδομος λόγος που προβάλλει η Socitrel αντλείται από παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως, στο μέτρο που το γεγονός ότι η ίδια όντως συνεργάστηκε δεν ελήφθη υπόψη ως ελαφρυντική περίσταση από την Επιτροπή.

102 Ο όγδοος λόγος που προβάλλει η Socitrel αντλείται από παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως, διότι δεν ελήφθη υπόψη το οικονομικό πλαίσιο της κρίσεως και η ανικανότητα καταβολής του προστίμου εκ μέρους της Socitrel. Το επιχείρημα αυτό αποτελεί, επίσης, αντικείμενο του τέταρτου λόγου που προβάλλει επικουρικώς η Companhia Previdente.

103 Οι προσφεύγουσες παραιτήθηκαν από τον λόγο αυτό με έγγραφο που απέστειλαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 11 Νοεμβρίου 2014. Η παραίτηση αυτή καταχωρίστηκε στα πρακτικά της συζητήσεως της 17ης Νοεμβρίου 2014.

104 Η Socitrel και η Companhia Previdente προβάλλουν επιπροσθέτως έναν συμπληρωματικό λόγο στο πλαίσιο της δεύτερης τροποποιήσεως των λόγων και αιτημάτων τους, ο οποίος στηρίζεται, όσον μεν αφορά τη Socitrel, σε παραβίαση των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως, της αναλογικότητας και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης καθώς και σε έλλειψη αιτιολογίας, όσο δε αφορά την Companhia Previdente, σε παραβίαση των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως, της αναλογικότητας και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, στο μέτρο που η Socitrel και η Companhia Previdente δεν είχαν την ίδια μεταχείριση με την Arcelor και την SLM, οι οποίες έτυχαν μειώσεως του ποσού του προστίμου, της οποίας δεν επωφελήθηκαν οι προσφεύγουσες.

105 Τέλος, η Socitrel και η Companhia Previdente προβάλλουν έναν δεύτερο συμπληρωματικό λόγο που αντλείται από παραβίαση των αρχών της επιμέλειας, της πίστεως, της καλής πίστεως και της ασφάλειας δικαίου, στο μέτρο που η Επιτροπή τροποποίησε εκ νέου την αρχική απόφαση το 2011.

1. *Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως που προβάλλει η Socitrel, ο οποίος αντλείται από έλλειψη αιτιολογίας και προσβολή των δικαιωμάτων της άμυνας*

Υπόμνηση των αρχών

106 Κατά πάγια νομολογία, η επιβαλλόμενη από το άρθρο 296 ΣΛΕΕ αιτιολογία πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της σχετικής πράξεως και να εκθέτει κατά τρόπο σαφή και αναμφίβολο τη συλλογιστική του οργάνου που εξέδωσε την πράξη, ώστε να παρέχει τη δυνατότητα στους ενδιαφερόμενους να λάβουν γνώση της δικαιολογητικής βάσεως του ληφθέντος μέτρου και στο αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο να ασκήσει τον έλεγχό του. Η υποχρέωση αιτιολογήσεως πρέπει να εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως, ιδίως του περιεχομένου της πράξεως, της φύσεως των προβαλλομένων λόγων και του συμφέροντος που ενδέχεται να έχουν για παροχή διευκρινίσεων οι αποδέκτες ή άλλα πρόσωπα τα οποία η πράξη αφορά άμεσα και ατομικά. Η αιτιολογία δεν απαιτείται να διασαφηνίζει όλα τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία, καθόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας πράξεως ικανοποιεί τις απαιτήσεις του άρθρου 296 ΣΛΕΕ πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο βάσει του γράμματός της, αλλά και του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα (αποφάσεις της 2ας Απριλίου 1998, Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, C-367/95 P, Συλλογή, EU:C:1998:154, σκέψη 63, της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, Γερμανία κατά Επιτροπής, C-301/96, Συλλογή, EU:C:2003:509, σκέψη 87, και της 22ας Ιουνίου 2004, Πορτογαλία κατά Επιτροπής, C-42/01, Συλλογή, EU:C:2004:379, σκέψη 66).

Επί του βασίμου του πρώτου λόγου ακυρώσεως

107 Πρέπει να υπομνησθούν συνοπτικώς τα επιχειρήματα που προβάλλει η Socitrel προς στήριξη του συγκεκριμένου λόγου ακυρώσεως, τα οποία τροποποιήθηκαν μετά την έκδοση της πρώτης τροποποιητικής αποφάσεως.

108 Με το δικόγραφο της προσφυγής, η Socitrel υποστήριζε, κατ' ουσίαν, ότι στην αρχική απόφαση δεν αναφέρθηκαν διάφορα στοιχεία σχετικά με τον τρόπο καθορισμού του ύψους του προστίμου από την Επιτροπή, γεγονός το οποίο είχε κατά τη γνώμη της ως αποτέλεσμα την έλλειψη αιτιολογίας, η οποία συνιστούσε προσβολή των δικαιωμάτων της άμυνας.

109 Συγκεκριμένα, κατά τη Socitrel, στην αρχική απόφαση δεν αναγράφονταν ούτε ο κύκλος εργασιών ούτε η αξία των πωλήσεων που ελήφθησαν υπόψη για τον προσδιορισμό του βασικού ποσού ούτε οι παράμετροι που συνεκτιμήθηκαν για τον καθορισμό σε 18 % του ποσοστού σοβαρότητας της παραβάσεως και του πρόσθετου ποσού.

110 Η Socitrel υποστηρίζει, επίσης, ότι το γεγονός ότι πολλά μέρη της αποσταλείσας σε αυτήν αποφάσεως χαρακτηρίστηκαν εμπιστευτικά την παρεμπόδιζε να ανασυνθέσει τα στοιχεία επί των οποίων είχε στηριχθεί η Επιτροπή για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου.

111 Μετά την έκδοση της πρώτης τροποποιητικής αποφάσεως, η Socitrel τροποποίησε τον πρώτο λόγο ακυρώσεως.

112 Αφενός, η Socitrel προβάλλει, κατ' ουσίαν, ότι η τροποποίηση της αρχικής αποφάσεως εκ μέρους της Επιτροπής καταδεικνύει το βάσιμο του πρώτου λόγου ακυρώσεως, όπως είχε εκθέσει στο δικόγραφο της προσφυγής της.

113 Αφετέρου, η Socitrel εκτιμά ότι η πρώτη τροποποιητική απόφαση δεν συμπλήρωσε τα πιο σημαντικά κενά που είχε επισημάνει με την προσφυγή της, ιδίως όσον αφορά το ποσοστό το οποίο έλαβε υπόψη η Επιτροπή για τη σοβαρότητα της παραβάσεως και το πρόσθετο ποσό.

114 Παρατηρεί, επίσης, ότι η πρώτη τροποποιητική απόφαση διακρίνει δύο παραβατικές περιόδους ως προς αυτήν (αιτιολογική σκέψη 5), λαμβάνοντας όμως υπόψη τον ίδιο αριθμό πωλήσεων για κάθε μία εξ αυτών, χωρίς η εν λόγω διάκριση να αντανακλάται, κατά την άποψή της, μετά την πρώτη τροποποιητική απόφαση ιδίως στην αιτιολογική σκέψη 7 της αποφάσεως αυτής, στην οποία λαμβάνεται υπόψη εις βάρος της μόνο μία παραβατική περίοδος.

115 Η Socitrel προσθέτει ότι η Επιτροπή αναγνωρίζει, στην αιτιολογική σκέψη 8 της πρώτης τροποποιητικής αποφάσεως, ότι υπέπεσε σε πλάνη κατά τον υπολογισμό του πρόσθετου ποσού, χωρίς εντούτοις να προσδιορίζει τις θιγόμενες από την εν λόγω πλάνη επιχειρήσεις. Η συγκεκριμένη αιτιολογική σκέψη παραπέμπει στον πίνακα της αιτιολογικής σκέψεως 5 της ίδιας αποφάσεως, στον οποίο η Socitrel εμφανίζεται με αριθμό πωλήσεων αναγόμενο σε πολλές παραβατικές περιόδους. Υποστηρίζει ότι από την εν λόγω παραπομπή πρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι έχει, συνεπώς, θιγεί από τον πεπλανημένο υπολογισμό του πρόσθετου ποσού, γεγονός το οποίο οδηγεί προφανώς σε μείωση του βασικού ποσού του προστίμου που της επιβλήθηκε, το οποίο πρέπει συγκεκριμένα να μειωθεί από 22 500 000 ευρώ σε 20 000 000 ευρώ. Τούτο δε ανεξαρτήτως των ενδείξεων που, κατά τη γνώμη της, αποδεικνύουν την έλλειψη αιτιολογίας.

116 Η Επιτροπή αντικρούει τα επιχειρήματα αυτά.

Όσον αφορά τη δήλωση της αξίας των πωλήσεων

117 Επιβάλλεται, κατ' αρχάς, η διαπίστωση ότι η πρώτη τροποποιητική απόφαση συμπλήρωσε ορισμένα κενά της αρχικής αποφάσεως, ιδίως όσον αφορά τον καθορισμό της αξίας των πωλήσεων που ελήφθη υπόψη (αιτιολογική σκέψη 5 της πρώτης τροποποιητικής αποφάσεως).

118 Στο μέτρο αυτό, τα επιχειρήματα που προβάλλει η Socitrel προς στήριξη του πρώτου λόγου ακυρώσεως σχετικά με το εν λόγω κενό της αρχικής αποφάσεως είναι πλέον αβάσιμα.

Όσον αφορά τις δύο παραβατικές περιόδους που διακρίνει η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 5 της πρώτης τροποποιητικής αποφάσεως

119 Περαιτέρω, όπως επισημαίνει η Socitrel, η Επιτροπή διέκρινε δύο περιόδους στον πίνακα που αφορούσε την αξία των πωλήσεων, μεταξύ άλλων και της Socitrel, ο οποίος παρατίθεται στην αιτιολογική σκέψη 5 της πρώτης τροποποιητικής αποφάσεως.

120 Ο πίνακας αυτός ορίζει, πράγματι, ότι, για την περίοδο από 7ης Απριλίου 1994 έως 8ης Ιανουαρίου 1996, το ποσό στο οποίο στηρίχθηκε η Επιτροπή βάσει των απαντήσεων που παρέσχε η Socitrel στις 30 Ιουνίου 2009 ανέρχεται σε 12 016 516 ευρώ. Το ίδιο ποσό λαμβάνεται υπόψη για την περίοδο από 9ης Ιανουαρίου 1996 έως 19ης Σεπτεμβρίου 2002.

121 Στην αιτιολογική σκέψη 932 της αρχικής αποφάσεως διευκρινίζεται ότι «η σύμπραξη διευρύνθηκε γεωγραφικά με την πάροδο του χρόνου. Από το 1984 έως το 1995 (κατά την περίοδο της ομάδας Ζυρίχης), κάλυπτε τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, τις Κάτω Χώρες, το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο, την Ισπανία και την Αυστρία. Από το 1992 (στο πλαίσιο των συνεννοήσεων της ομάδας Ισπανίας) περιελάμβανε και την Πορτογαλία. Από το 1996 έως το 2002 (κατά την περίοδο κρίσεως της ομάδας Ζυρίχης, κατά την οποία προετοιμάστηκε η συμφωνία της ομάδας Ευρώπης που αφορούσε τις ποσοστώσεις, την περίοδο της ομάδας Ευρώπης και την περίοδο επεκτάσεως), η σύμπραξη κάλυπτε γεωγραφικά τις ίδιες χώρες με εκείνες της περιόδου λειτουργίας της ομάδας Ζυρίχης μαζί με την Πορτογαλία, καθώς και τη Δανία, τη Σουηδία, τη Φινλανδία και τη Νορβηγία (βλ. σημεία 9.1.1 έως 9.1.5 της αρχικής αποφάσεως). Τούτο έχει ληφθεί υπόψη κατά τον υπολογισμό της αξίας των πωλήσεων, αποκλειομένων των πωλήσεων που πραγματοποιήθηκαν στην Πορτογαλία προ της 15ης Δεκεμβρίου 1992 και των πωλήσεων που πραγματοποιήθηκαν στη Δανία, στη Σουηδία, στη Φινλανδία και στη Νορβηγία προ της 9ης Ιανουαρίου 1996».

122 Από την αιτιολογική σκέψη 5 της πρώτης τροποποιητικής αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή διέκρινε, όσον αφορά την αξία των πωλήσεων που έλαβε υπόψη, διάφορες περιόδους (από 1ης Ιανουαρίου 1984 έως 21ης Δεκεμβρίου 1985, από 1ης Ιανουαρίου 1986 έως 14ης Δεκεμβρίου 1992, από 15ης Δεκεμβρίου 1992 έως 31ης Δεκεμβρίου 1993, από 1ης Ιανουαρίου 1994 έως 8ης Ιανουαρίου 1996, από 9ης Ιανουαρίου 1996 έως 19ης Σεπτεμβρίου 2002) βάσει της εκάστοτε γεωγραφικής ζώνης που κάλυπτε η σύμπραξη.

123 Η παράβαση που προσάπτει η Επιτροπή στη Socitrel εκτείνεται σε αυτές τις δύο περιόδους [από τις 7 Απριλίου 1994 (ημερομηνία που δέχτηκε η Επιτροπή ως ημερομηνία ενάρξεως της συμμετοχής της Socitrel στην παράβαση) έως τις 8 Ιανουαρίου 1996 και από τις 9 Ιανουαρίου 1996 έως τις 19 Σεπτεμβρίου 2002] τις οποίες έλαβε συνεπώς υπόψη η Επιτροπή.

124 Εντούτοις, στην αιτιολογική σκέψη 949 της αρχικής αποφάσεως, η Επιτροπή αποφάσισε ότι, δεδομένου ότι η Socitrel πληροφορήθηκε μεταγενέστερα την ευρωπαϊκή διάσταση της συμπράξεως, έπρεπε να ληφθούν υπόψη μόνον οι πωλήσεις της στην Ισπανία και στην Πορτογαλία.

125 Η ανάγκη συνεκτιμήσεως των πωλήσεων στη Δανία, στη Σουηδία, στη Φινλανδία και στη Νορβηγία μετά τις 9 Ιανουαρίου 1996 (αιτιολογική σκέψη 932 της προσβαλλομένης αποφάσεως) για τα μέλη της συμπράξεως που εμπίπτουν στη συγκεκριμένη γεωγραφική ζώνη δεν αφορά, συνεπώς, τη Socitrel. Έτσι εξηγείται το γεγονός ότι η αξία των πωλήσεων που λαμβάνονται υπόψη στην αιτιολογική σκέψη 5 της πρώτης τροποποιητικής αποφάσεως είναι η ίδια και στις δύο παραβατικές περιόδους που διακρίνει η Επιτροπή.

126 Εξάλλου, η Επιτροπή παραδέχτηκε ότι έσφαλε υπολογίζοντας δύο φορές το πρόσθετο ποσό στην αρχική απόφαση λόγω της συνεκτιμήσεως διπλής παραβατικής περιόδου, ιδίως όσον αφορά τη Socitrel.

127 Εντούτοις διόρθωσε το σφάλμα αυτό με την έκδοση της πρώτης τροποποιητικής αποφάσεως, η οποία οδήγησε σε μείωση του βασικού ποσού του επιβλητέου στη Socitrel προστίμου, το οποίο μετά την εν λόγω διόρθωση μειώθηκε από 22 500 000 ευρώ σε 20 000 000 ευρώ.

128 Πρέπει, άλλωστε, να προστεθεί ότι, στο παράρτημα 8 του δικογράφου της προσφυγής, η Socitrel παρέθεσε έγγραφο της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού της Επιτροπής, της 13ης Αυγούστου 2010, με το οποίο ο επιφορτισμένος με την υπόθεση υπάλληλος επισήμαινε:

«Όπως επισημαίνεται στο έγγραφο της [Επιτροπής] της 30ής Ιουλίου, είναι εσφαλμένος ο υπολογισμός του τέλους εισόδου (“entry fee”). Όσον αφορά τους εντολείς σας, τούτο καθιστά πάρα πολύ υψηλό το ποσό που αναγράφεται στους πίνακες των αιτιολογικών σκέψεων 923 και 1057. Η τροποποιητική απόφαση θα τροποποιήσει το σημείο αυτό και θα αντικαταστήσει το ποσό των 22 500 000 ευρώ με το ποσό των 20 000 000 ευρώ. Όπως επισημαίνεται ανωτέρω, λόγω του ανωτάτου ορίου [του 10 %], τούτο δεν επιφέρει καμία μεταβολή του προστίμου που επιβλήθηκε στους εντολείς σας ή τροποποίηση της αιτιολογίας της αποφάσεως.»

129 Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να γίνει δεκτό ότι η προσβαλλόμενη απόφαση, όπως τροποποιήθηκε με την πρώτη τροποποιητική απόφαση, δεν στερείται αιτιολογίας.

Όσον αφορά το εφαρμοζόμενο βάσει της σοβαρότητας της παραβάσεως ποσοστό του 18 %

130 Όσον αφορά τη σχετική με τη σοβαρότητα της παραβάσεως έλλειψη αιτιολογίας, πρέπει να υπομνησθεί ότι τούτη εξετάζεται στο σημείο 19.1.3 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

131 Όσον αφορά τη Socitrel πρέπει να επισημανθεί ότι, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή εκτιμά:

— πρώτον, ότι «όλες οι επιχειρήσεις, πλην της Fundia, εμπλέκονταν στην κατανομή της αγοράς (καθορισμό ποσοστώσεων), στην κατανομή πελατών και στον οριζόντιο καθορισμό τιμών (βλ. το [σημείο] 9 και τα παραρτήματα 2 έως 4 της αποφάσεως)» και ότι «[α]υτές οι συνεννοήσεις συγκαταλέγονται μεταξύ των πιο ολέθριων περιορισμών του ανταγωνισμού, οι οποίοι διαταράσσουν τις κύριες παραμέτρους του ανταγωνισμού» (αιτιολογική σκέψη 939, σημείο 19.1.3.1 ως προς τη φύση της παραβάσεως)·

— δεύτερον, ότι «το συνδυασμένο μερίδιο αγοράς των επιχειρήσεων ως προς τις οποίες κατέστη δυνατό να αποδειχθεί η παράβαση υπολογίζεται περίπου σε 80 %, όπως εκτίθεται στην αιτιολογική σκέψη 98» (αιτιολογική σκέψη 946, σημείο 19.1.3.2 ως προς το συνδυασμένο μερίδιο αγοράς)·

— τρίτον, ότι η γεωγραφική εμβέλεια της παραβάσεως διευρύνθηκε με την πάροδο του χρόνου (αιτιολογική σκέψη 932: βλ. σκέψη 121 ανωτέρω)·

— τέταρτον, ότι, «εντούτοις, όσον αφορά τις επιχειρήσεις Socitrel, Proderac, Fapricela και Fundia που μετείχαν μόνο στην ομάδα Ισπανίας (η οποία κάλυπτε αποκλειστικώς και μόνον την Ισπανία και την Πορτογαλία) ή, στην περίπτωση της Fundia, στον συντονισμό που αφορούσε την Addtek, και ως προς τις οποίες κατέστη δυνατό να αποδειχθεί ότι γνώριζαν την ενιαία και διαρκή παράβαση μόνο σε πολύ μεταγενέστερο στάδιο της παραβάσεως (17 Μαΐου 2001 και 14 Μαΐου 2001 αντιστοίχως, βλ. σημείο 12.2.2.4), η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη τη μικρότερη γεωγραφική εμβέλεια καθορίζοντας το ποσοστό της αξίας των πωλήσεων» και ότι «διαφέρει [η] περίπτωση των άλλων μελών της ομάδας Ισπανίας (Emesa/Galycas, Tycsa/Trefilerías Quijano) τα οποία μετείχαν ταυτοχρόνως σε διάφορα επίπεδα της συμπράξεως και/ή ως προς τα οποία κατέστη δυνατό να αποδειχθεί ότι γνώριζαν την ενιαία και διαρκή παράβαση σε πολύ προγενέστερο στάδιο» (αιτιολογική σκέψη 949, σημείο 19.1.3.3 ως προς τη γεωγραφική εμβέλεια).

132 Η Επιτροπή συμπεραίνει ότι, «δεδομένων των συγκεκριμένων περιστάσεων εν προκειμένω και λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω κριτηρίων σε σχέση με τη φύση της παραβάσεως (βλ. σημείο 19.1.3.1) και τη γεωγραφική εμβέλεια (βλ. σημείο 19.1.3.3), το ποσοστό της αξίας των πωλήσεων που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι 16 % για την επιχείρηση Fundia, 18 % για τις επιχειρήσεις Socitrel, Fapricela και Proderac και 19 % για όλες τις άλλες επιχειρήσεις» (αιτιολογική σκέψη 953).

133 Πρέπει να γίνει δεκτό ότι, στο μέτρο αυτό, η προσβαλλόμενη απόφαση δεν στερείται αιτιολογίας και ότι μπορεί να γίνει αντιληπτή η συλλογιστική που ακολούθησε η Επιτροπή, ανεξαρτήτως του βασίμου ή μη της εν λόγω αιτιολογίας.

134 Η αιτίαση που προβάλλει η Socitrel πρέπει, συνεπώς, να απορριφθεί.

Όσον αφορά το εφαρμοζόμενο ποσοστό για τον καθορισμό του πρόσθετου ποσού με σκοπό την αποτροπή

135 Όσον αφορά το πρόσθετο ποσό, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά το σημείο 25 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006, «ανεξαρτήτως της διάρκειας της συμμετοχής μιας επιχείρησης στην παράβαση, η Επιτροπή θα περιλαμβάνει στο βασικό ποσό ένα ποσό που θα κυμαίνεται μεταξύ 15 % και 25 % της αξίας των πωλήσεων […] προκειμένου να αποτρέπονται οι επιχειρήσεις και από το να εισέρχονται απλώς σε οριζόντιες συμφωνίες καθορισμού των τιμών, κατανομής της αγοράς και περιορισμού της παραγωγής». Εξάλλου, «[η] Επιτροπή θα μπορεί επίσης να επιβάλει ένα τέτοιο επιπρόσθετο ποσό και σε περιπτώσεις άλλων παραβάσεων» και «[γ]ια τον καθορισμό του ποσοστού επί της αξίας των πωλήσεων που θα ληφθεί υπόψη σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, η Επιτροπή θα λαμβάνει υπόψη της διάφορους παράγοντες και ιδίως εκείνους που προβλέπονται στο [σημείο] 22», όπως «το είδος της παράβασης, το συνολικό μερίδιο αγοράς όλων των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, τη γεωγραφική έκταση της παράβασης και το εάν η παράνομη συμπεριφορά έχει εκδηλωθεί στην πράξη ή όχι».

136 Εν προκειμένω, η Επιτροπή καθόρισε το εφαρμοστέο στο πρόσθετο ποσό ποσοστό σε 18 % και παρέπεμψε, με την αιτιολογική σκέψη 953 της προσβαλλομένης αποφάσεως, στις εκτιμήσεις που είχε διατυπώσει στο πλαίσιο εξετάσεως της σοβαρότητας της παραβάσεως, όσον αφορά τη φύση της (σημείο 19.1.3.1 της προσβαλλομένης αποφάσεως) και τη γεωγραφική εμβέλειά της (σημείο 19.1.3.3 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

137 Το Δικαστήριο έκρινε επαρκή μια τέτοια αιτιολογία με την απόφαση της 11ης Ιουλίου 2013, Ziegler κατά Επιτροπής (C-439/11 P, Συλλογή, EU:C:2013:513, σκέψεις 121 έως 124).

138 Πρέπει, συνεπώς, να απορριφθεί η αιτίαση που προβάλλει η Socitrel.

Όσον αφορά την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας της Socitrel

139 Η Socitrel διατείνεται ότι προσβλήθηκαν τα δικαιώματά της άμυνας για δύο λόγους.

140 Αφενός, υποστηρίζει ότι η προσβολή των δικαιωμάτων της άμυνας προκύπτει από τα κενά της αρχικής αποφάσεως, τα οποία παραδέχτηκε εν μέρει η Επιτροπή με την πρώτη τροποποιητική απόφαση.

141 Το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό, καθόσον η Socitrel κλήθηκε από το Γενικό Δικαστήριο, με έγγραφο της 29ης Οκτωβρίου 2010, να τροποποιήσει τους λόγους ακυρώσεως και τα αιτήματά της μετά την έκδοση της πρώτης τροποποιητικής αποφάσεως, όπως και έπραξε με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 10 Δεκεμβρίου 2010.

142 Αφετέρου, όσον αφορά το επιχείρημά της περί αποκρύψεως εκ μέρους της Επιτροπής ορισμένων μερών της προσβαλλομένης αποφάσεως, γεγονός το οποίο παρεμπόδισε τη Socitrel να κατανοήσει τον τρόπο υπολογισμού του προστίμου από την Επιτροπή, πρέπει να επισημανθεί ότι το σύνολο των

αιτιολογικών σκέψεων στις οποίες αναφέρεται η Socitrel (αιτιολογικές σκέψεις 1142, 1144, 1149, 1157, 1159, 1160, 1165, 1171, 1172, 1175, 1178, 1179, 1181, 1185 και 1188) αφορούν την εξέταση αιτημάτων σχετικών με την ικανότητα καταβολής προστίμου εκ μέρους άλλων επιχειρήσεων.

143 Σε μια τέτοια περίπτωση, η Επιτροπή οφείλει να διασφαλίζει τον εμπιστευτικό χαρακτήρα των δεδομένων που της έχουν διαβιβάσει οι επιχειρήσεις, εφόσον της το ζητούν, ιδίως όταν πρόκειται για ευαίσθητα δεδομένα σχετικά με την οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων.

144 Περαιτέρω η Επιτροπή υποστηρίζει βασίμως ότι κοινοποιήθηκαν στη Socitrel όλα τα στοιχεία εκτιμήσεως που την αφορούν, και, ιδίως, όσα έχουν σχέση με την ικανότητά της για καταβολή προστίμου.

145 Τα επιχειρήματα της Socitrel, συνεπώς, δεν ευσταθούν και η αιτίαση που αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας πρέπει, ως εκ τούτου, να απορριφθεί στο σύνολό της.

146 Ο πρώτος λόγος ακυρώσεως πρέπει, κατά συνέπεια, να απορριφθεί στο σύνολό του.

2. *Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως που προβάλλει η Socitrel, ο οποίος αντλείται από υπέρβαση της εύλογης διάρκειας*

Υπόμνηση των αρχών

147 Πρώτον, η εύλογη διάρκεια των διοικητικών διαδικασιών στο πλαίσιο της πολιτικής του ανταγωνισμού συνιστά γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, την τήρηση της οποίας διασφαλίζουν τα δικαιοδοτικά όργανά της (βλ. απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2012, Heineken Nederland και Heineken κατά Επιτροπής, C-452/11 P, EU:C:2012:829, σκέψη 97 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

148 Η αρχή της εύλογης διάρκειας της διοικητικής διαδικασίας επιβεβαιώθηκε με το άρθρο 41, παράγραφος 2, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά το οποίο «κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην αμερόληπτη, δίκαιη και εντός ευλόγου προθεσμίας εξέταση των υποθέσεών του από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης» (απόφαση της 5ης Ιουνίου 2012, Imperial Chemical Industries κατά Επιτροπής, T-214/06, Συλλογή, EU:T:2012:275, σκέψη 284).

149 Δεύτερον, το εύλογο της διάρκειας της διαδικασίας πρέπει να εκτιμάται βάσει των συγκεκριμένων περιστάσεων κάθε υποθέσεως και, ιδίως, του όλου πλαισίου της, της συμπεριφοράς που επέδειξαν οι εμπλεκόμενοι κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, της σημασίας της υποθέσεως για τις διάφορες ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις και του βαθμού πολυπλοκότητάς της (βλ., συναφώς, απόφαση της 20ής Απριλίου 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-305/94 έως T-307/94, T-313/94 έως T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 και T-335/94, Συλλογή, EU:T:1999:80, σκέψη 126) καθώς και, ενδεχομένως, των πληροφοριών ή λόγων που δύναται να παραθέσει η Επιτροπή όσον αφορά τις διενεργηθείσες κατά τη διοικητική διαδικασία ερευνητικές πράξεις.

150 Τρίτον, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η διοικητική διαδικασία υποδιαιρείται σε δύο διαδοχικά στάδια, καθένα εκ των οποίων έχει τη δική του εσωτερική λογική. Το πρώτο στάδιο, το οποίο εκτείνεται έως την ανακοίνωση των αιτιάσεων, έχει ως σημείο αφετηρίας την ημερομηνία κατά την οποία η Επιτροπή, ασκώντας τις εξουσίες που της έχει απονείμει ο νομοθέτης της Ένωσης, λαμβάνει μέτρα που συνεπάγονται τον καταλογισμό παραβάσεως και πρέπει να παρέχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να λάβει θέση σχετικά με τον προσανατολισμό της διαδικασίας. Το δεύτερο στάδιο εκτείνεται από την ανακοίνωση των αιτιάσεων μέχρι την έκδοση οριστικής αποφάσεως. Το στάδιο αυτό παρέχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να τοποθετηθεί οριστικώς επί της προσαπτομένης

παραβάσεως (απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied κατά Επιτροπής, C-105/04 P, Συλλογή, EU:C:2006:592, σκέψη 38).

151 Τέταρτον, από τη νομολογία προκύπτει ότι η παραβίαση της αρχής της εύλογης διάρκειας της διαδικασίας μπορεί να έχει δύο ειδών συνέπειες.

152 Αφενός, εάν η υπέρβαση της εύλογης διάρκειας της διαδικασίας επηρέασε την έκβασή της, πρόκειται για πλημμέλεια ικανή να επιφέρει την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., συναφώς, απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2006, Technische Unie κατά Επιτροπής, C-113/04 P, Συλλογή, EU:C:2006:593, σκέψη 48 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

153 Διευκρινίζεται ότι, όσον αφορά την εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού, η υπέρβαση της εύλογης διάρκειας συνιστά λόγο ακυρώσεως μόνο σε περίπτωση αποφάσεως περί διαπιστώσεως παραβάσεων και εφόσον έχει αποδειχθεί ότι η παραβίαση της αρχής αυτής έθιξε τα δικαιώματα άμυνας των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων. Εκτός της ειδικής αυτής περιπτώσεως, η μη τήρηση της υποχρεώσεως εκδόσεως αποφάσεως εντός ευλόγου χρόνου δεν επηρεάζει το κύρος της διοικητικής διαδικασίας δυνάμει του κανονισμού 17 (βλ. απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2003, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied και Technische Unie κατά Επιτροπής, Τ-5/00 και Τ-6/00, Συλλογή, EU:T:2003:342, σκέψη 74 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, επικυρωθείσα σχετικώς κατ' αναίρεση με την απόφαση Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied κατά Επιτροπής, σκέψη 150 ανωτέρω, EU:C:2006:592, σκέψεις 42 και 43).

154 Εντούτοις, καθόσον ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας, που αποτελεί αρχή της οποίας ο θεμελιώδης χαρακτήρας υπογραμμίστηκε επανειλημμένως από τη νομολογία του Δικαστηρίου (απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 1983, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin κατά Επιτροπής, 322/81, Συλλογή, EU:C:1983:313, σκέψη 7), είναι κεφαλαιώδους σημασίας σε διαδικασίες όπως η επίμαχη εν προκειμένω, πρέπει να αποφευχθεί τόσο το ενδεχόμενο τα δικαιώματα αυτά να θιγούν ανεπανόρθωτα λόγω της υπερβολικής διάρκειας του ερευνητικού σταδίου όσο και το ενδεχόμενο η εν λόγω διάρκεια να δυσχεράνει τη συγκέντρωση αποδείξεων που αποσκοπούν στην αμφισβήτηση της υπάρξεως συμπεριφορών ικανών να στοιχειοθετήσουν ευθύνη των σχετικών επιχειρήσεων. Για τον λόγο αυτό, η εξέταση του ενδεχομένου παρακωλύσεως της ασκήσεως των δικαιωμάτων άμυνας δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο στο στάδιο κατά το οποίο τα δικαιώματα αυτά παράγουν τα πλήρη αποτελέσματά τους, δηλαδή στο δεύτερο στάδιο της διοικητικής διαδικασίας. Η εξέταση των αιτίων ενδεχόμενης μειωμένης αποτελεσματικότητας των δικαιωμάτων άμυνας πρέπει να επεκτείνεται σε ολόκληρη τη διαδικασία αυτή, λαμβανομένης υπόψη της συνολικής διάρκειάς της (απόφαση Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied κατά Επιτροπής, σκέψη 150 ανωτέρω, EU:C:2006:592, σκέψη 50).

155 Αφετέρου, εάν η υπέρβαση της εύλογης διάρκειας δεν επηρεάζει την έκβαση της διαδικασίας, η υπέρβαση αυτή μπορεί να οδηγήσει το Γενικό Δικαστήριο, στο πλαίσιο ασκήσεως της πλήρους δικαιοδοσίας του, να επανορθώσει δεόντως τη βλάβη που απορρέει από την υπέρβαση της εύλογης διάρκειας της διοικητικής διαδικασίας, μειώνοντας, ενδεχομένως, το ποσό του επιβληθέντος προστίμου (βλ., συναφώς, απόφαση Technische Unie κατά Επιτροπής, σκέψη 152 ανωτέρω, EU:C:2006:593, σκέψεις 202 έως 204, και απόφαση της 16ης Ιουνίου 2011, Heineken Nederland και Heineken κατά Επιτροπής, Τ-240/07, Συλλογή, EU:T:2011:284, σκέψεις 429 και 434, επικυρωθείσα κατ' αναίρεση με την απόφαση Heineken Nederland και Heineken κατά Επιτροπής, σκέψη 147 ανωτέρω, EU:C:2012:829, σκέψη 100).

Επί του βασίμου του δευτέρου λόγου ακυρώσεως

156 Η Socitrel υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι η Επιτροπή υπερέβη την εύλογη διάρκεια της διαδικασίας, καθόσον εξέδωσε την αρχική απόφαση μετά από οκτώ σχεδόν έτη από την έναρξη της διοικητικής διαδικασίας, γεγονός το οποίο προσέβαλε, κατά την άποψή της, τα δικαιώματά της άμυνας, λαμβανομένων ιδίως υπόψη των αναδιαρθρώσεων που συντελέστηκαν στην εν λόγω εταιρία και των δυσχερειών που αυτή συνάντησε κατά τη συλλογή αντίθετων αποδεικτικών στοιχείων, δεδομένων των αποχωρήσεων, με την πάροδο του χρόνου, διαφόρων μελών του προσωπικού της.

157 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι, προκειμένου η μεγάλη διάρκεια μιας διοικητικής διαδικασίας να μπορεί να έχει ως συνέπεια την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως ή τη μείωση του προστίμου, η διάρκεια της διαδικασίας αυτής πρέπει να χαρακτηριστεί ως υπερβολική.

158 Εν προκειμένω, η διοικητική διαδικασία είχε τέσσερα διαδοχικά στάδια, εκ των οποίων το πρώτο ήταν προγενέστερο της ανακοινώσεως των αιτιάσεων και τα τρία επόμενα μεταγενέστερα της εν λόγω ανακοινώσεως.

159 Το πρώτο στάδιο άρχισε στις 9 Ιανουαρίου 2002, με τη κοινοποίηση από την Bundeskartellamt στην Επιτροπή των εγγράφων που μνημονεύονται στη σκέψη 21 ανωτέρω και περατώθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2008 με την έκδοση της ανακοινώσεως των αιτιάσεων.

160 Ακολούθησε το δεύτερο στάδιο (βλ. σκέψεις 32 έως 37 ανωτέρω), το οποίο περατώθηκε με την έκδοση της αρχικής αποφάσεως στις 30 Ιουνίου 2010.

161 Μετά την άσκηση των πρώτων προσφυγών (βλ. υπόμνηση στη σκέψη 10 ανωτέρω), η Επιτροπή εξέδωσε στις 30 Σεπτεμβρίου 2010 την πρώτη τροποποιητική απόφαση (βλ. σκέψη 4 ανωτέρω), προκειμένου να διορθώσει διάφορα σφάλματα που είχε διαπιστώσει στην αρχική απόφαση, περατώνοντας έτσι το τρίτο στάδιο της διοικητικής διαδικασίας.

162 Τέλος, στις 4 Απριλίου 2011, περατώθηκε το τέταρτο στάδιο της διοικητικής διαδικασίας, με την έκδοση της δεύτερης τροποποιητικής αποφάσεως, με την οποία η Επιτροπή δέχθηκε να μειώσει το ποσό του προστίμου που είχε επιβληθεί, αφενός, στις ArcelorMittal, ArcelorMittal Verderio, ArcelorMittal Fontaine και ArcelorMittal Wire France και, αφετέρου, στις SLM και Ori Martin (βλ. σκέψη 6 ανωτέρω).

163 Επισημαίνεται, εξαρχής, ότι ο λόγος ακυρώσεως που προβάλλει η Socitrel αφορά μόνον τα δύο πρώτα στάδια της διοικητικής διαδικασίας.

164 Στις 8 Μαΐου 2014, στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας του άρθρου 64 του Κανονισμού Διαδικασίας της 2ας Μαΐου 1991, το Γενικό Δικαστήριο απηύθυνε έγγραφη ερώτηση στην Επιτροπή, ζητώντας λεπτομερή περιγραφή των ενεργειών της μετά τους ελέγχους που είχαν διενεργηθεί στις 19 και 20 Σεπτεμβρίου 2002 και μέχρι την έκδοση της αρχικής αποφάσεως.

165 Η Επιτροπή συμμορφώθηκε προς το αίτημα αυτό με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 6 Ιουνίου 2014.

166 Αντίγραφο της απαντήσεως της Επιτροπής κοινοποιήθηκε στη Socitrel στις 16 Ιουνίου 2014 από τη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου.

167 Η Επιτροπή εκθέτει, στην απάντησή της, με λεπτομερή και πειστικό τρόπο, τις ενέργειές της καθ' όλη τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας και τους λόγους για τους οποίους η διαδικασία διήρκεσε από το 2002 έως το 2010.

168 Η διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας οφείλεται εν προκειμένω σε πολλούς παράγοντες.

169 Συναφώς, πρέπει να ληφθούν υπόψη η διάρκεια της συμπράξεως (άνω των 18 ετών), η ιδιαιτέρως εκτενής γεωγραφική εμβέλειά της (η σύμπραξη αφορούσε την πλειονότητα των κρατών μελών), η οργάνωση της συμπράξεως από γεωγραφικής και χρονολογικής απόψεως (διάφορες επιμέρους ομάδες, οι οποίες περιγράφονται στις σκέψεις 41 έως 53), ο αριθμός των συναντήσεων που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο των επιμέρους ομάδων (άνω των 500), ο αριθμός των εμπλεκομένων επιχειρήσεων (17), ο αριθμός των αιτήσεων επιείκειας (βλ. σκέψεις 22 και 27 επ. ανωτέρω) και ο ιδιαιτέρως σημαντικός όγκος των καταρτισθέντων σε διάφορες γλώσσες εγγράφων τα οποία είτε προσκομίστηκαν στο πλαίσιο αυτό είτε κατασχέθηκαν κατά τους ελέγχους και έπρεπε να εξεταστούν από την Επιτροπή, οι διάφορες αιτήσεις παροχής συμπληρωματικών πληροφοριών που υποχρεώθηκε να αποστείλει η Επιτροπή σε διάφορες εμπλεκόμενες εταιρίες ανάλογα με την πρόοδο που είχε σε σχέση με την κατανόηση της συμπράξεως (βλ. σκέψεις 24 επ. και σκέψεις 36 επ. ανωτέρω), ο αριθμός των αποδεκτών της ανακοινώσεως των αιτιάσεων (άνω των 40), ο αριθμός των γλωσσών διαδικασίας (8), καθώς και οι διάφορες αιτήσεις που αφορούσαν την ικανότητα καταβολής προστίμου (14).

170 Βάσει των πληροφοριών που παρέσχε η Επιτροπή, οι οποίες μαρτυρούν την ιδιαίτερη πολυπλοκότητα της υποθέσεως, το Γενικό Δικαστήριο κρίνει ότι, παρά την ιδιαιτέρως μεγάλη διάρκεια των δύο πρώτων σταδίων της διαδικασίας, η διάρκεια αυτή δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως υπερβολική. Συνεπώς, η Επιτροπή δεν υπερέβη την εύλογη διάρκεια της διαδικασίας.

171 Το συμπέρασμα αυτό δεν κλονίζεται από τα επιχειρήματα που προβάλλει η Socitrel προκειμένου να υποστηρίξει ότι προσβλήθηκαν τα δικαιώματά της άμυνας καθόσον, μεταξύ του 2002 και του 2008, ο όμιλος Companhia Previdente υπέστη σημαντικές αλλαγές κατόπιν αναδιαρθρώσεων που συνδέονταν με την εξαγορά εταιριών, με αποτέλεσμα ο αριθμός των εταιριών του ομίλου να ανέλθει από 21 σε 27, και ότι, αφότου έλαβε την ανακοίνωση των αιτιάσεων τον Σεπτέμβριο του 2008, είχε παρέλθει τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα από την τέλεση των πραγματικών περιστατικών που της καταλογίζονταν ώστε κανένα από τα άμεσα ενδιαφερόμενα πρόσωπα να μην είναι ακόμη παρόν ή σε θέση να τα ανακαλέσει.

172 Συγκεκριμένα, τα εν λόγω επιχειρήματα είναι πολύ αόριστα ώστε να μην μπορεί να εκτιμηθεί κατά πόσο θίγονται τα δικαιώματα άμυνας της Socitrel. Συναφώς πρέπει να επισημανθεί ότι, όπως εκτέθηκε στην απάντηση της Επιτροπής στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, η Socitrel έλαβε την πρώτη αίτηση παροχής πληροφοριών εκ μέρους της Επιτροπής στις 11 Φεβρουαρίου 2004 και ότι η αίτηση αυτή εξέθετε σαφώς το αντικείμενο και το περιεχόμενο της έρευνας τόσο από ουσιαστικής όσο και από χρονικής απόψεως. Από την ημερομηνία αυτή, η Socitrel ήταν, συνεπώς, σε θέση να συλλέξει και να υποβάλει στην κρίση της Επιτροπής όλα τα αποδεικτικά στοιχεία που έκρινε αναγκαία για να απαντήσει στην Επιτροπή. Δεν δύναται, συνεπώς, να προβάλει την αμέλεια που η ίδια επέδειξε κατά τη συλλογή και διατήρηση στοιχείων που θα μπορούσαν να προσκομιστούν προς άμυνά της. Ομοίως, το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορεί να αποφανθεί ότι η παρέλευση αυτού του χρόνου έβλαψε εν προκειμένω τη Socitrel, χωρίς την προβολή εκ μέρους της οιουδήποτε επιχειρήματος που να καθιστά δυνατό να εννοηθεί κατά πόσον το χρονικό διάστημα του ενός και ήμισυ έτους, το οποίο μεσολάβησε μεταξύ του Σεπτεμβρίου του 2002 και του Φεβρουαρίου του 2004, κατά τη διάρκεια του οποίου η Επιτροπή έλαβε γνώση των εγγράφων που είχαν κατασχεθεί κατά την έρευνα ή είχαν διαβιβαστεί στο πλαίσιο των αιτήσεων επιείκειας, μπόρεσε να παρεμποδίσει την άσκηση εκ μέρους της Socitrel των εν λόγω δικαιωμάτων άμυνας.

173 Κατά συνέπεια, ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

3. *Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως που προβάλλει η Socitrel, ο οποίος αντλείται από αθέτηση της υποχρεώσεως επιμέλειας που βαρύνει την Επιτροπή, προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας καθώς και παραβίαση των αρχών της πίστεως, της καλής πίστεως και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης*

Υπόμνηση των αρχών

174 Πρέπει να υπομνησθεί, κατ' αρχάς, ότι η αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης συγκαταλέγεται μεταξύ των θεμελιωδών αρχών της Ένωσης. Κατά τη νομολογία, το δικαίωμα επικλήσεως της εν λόγω αρχής προϋποθέτει τη συνδρομή τριών προϋποθέσεων. Πρώτον, πρέπει να έχουν δοθεί από τη διοίκηση στον ενδιαφερόμενο συγκεκριμένες, ανεπιφύλακτες και συγκλίνουσες διαβεβαιώσεις, προερχόμενες από αρμόδιες και αξιόπιστες πηγές. Δεύτερον, οι διαβεβαιώσεις αυτές πρέπει να είναι ικανές να δημιουργήσουν θεμιτή προσδοκία σ' αυτόν προς τον οποίο απευθύνονται. Τρίτον, οι δοθείσες διαβεβαιώσεις πρέπει να είναι σύμφωνες προς τους εφαρμοστέους κανόνες (βλ. απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2011, Deltafina κατά Επιτροπής, Τ-12/06, Συλλογή, EU:T:2011:441, σκέψη 190 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

175 Εξάλλου, κατά πάγια νομολογία, το καθήκον επιμέλειας συνεπάγεται την υποχρέωση της Επιτροπής να εξετάζει επιμελώς και αμερόληπτα όλα τα κρίσιμα στοιχεία της συγκεκριμένης υποθέσεως (βλ. αποφάσεις της 21ης Νοεμβρίου 1991, Technische Universität München, C-269/90, Συλλογή, EU:C:1991:438, σκέψη 14, και της 16ης Σεπτεμβρίου 2013, ATC κ.λπ. κατά Επιτροπής, Τ-333/10, Συλλογή, EU:T:2013:451, σκέψη 84 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

176 Έχει, επίσης, επανειλημμένως κριθεί ότι είναι θεμιτό και προς το συμφέρον της εύρυθμης λειτουργίας της διοικήσεως τα θεσμικά όργανα να διορθώνουν τα σφάλματα και τις παραλείψεις αποφάσεων (βλ., συναφώς, απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2006, Γερμανία κατά Επιτροπής, Τ-314/04 και Τ-414/04, EU:T:2006:399, σκέψη 45, και διάταξη της 22ας Νοεμβρίου 2007, Investire Partecipazioni κατά Επιτροπής, Τ-418/05, EU:T:2007:354, σκέψη 40).

Επί του βασίμου του τρίτου λόγου ακυρώσεως

177 Η Socitrel υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι, ενώ είχε εκδοθεί η αρχική απόφαση, ενημερώθηκε από την Επιτροπή ότι η απόφαση αυτή επρόκειτο να τροποποιηθεί. Η Socitrel ήταν, συνεπώς, υποχρεωμένη να ασκήσει προσφυγή χωρίς να γνωρίζει το ακριβές περιεχόμενο της αποφάσεως που της επέβαλε πρόστιμο. Η Επιτροπή αθέτησε επομένως το καθήκον της επιμέλειας, τούτο δε επιβεβαιώνεται, εάν παραστεί ανάγκη, από το γεγονός ότι η Επιτροπή τροποποίησε ακολούθως την απόφαση για δεύτερη φορά, χωρίς η εν λόγω δεύτερη τροποποιητική απόφαση να κοινοποιηθεί στη Socitrel, και προσέβαλε, συνεπώς, και τα δικαιώματά της άμυνας.

178 Το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί, εντούτοις, να γίνει δεκτό.

179 Η Επιτροπή δεν μπορεί, πράγματι, να επιτρέπει να υφίσταται στην έννομη τάξη μια απόφαση που πάσχει από σφάλματα ή παραλείψεις και, στο μέτρο αυτό, είναι θεμιτό και προς το συμφέρον της εύρυθμης λειτουργίας της διοικήσεως το θεσμικό όργανο να διορθώσει τα σφάλματα και τις παραλείψεις της αρχικής αποφάσεως (βλ. την παρατιθέμενη στη σκέψη 176 ανωτέρω νομολογία).

180 Δεν μπορεί, συνεπώς, να προσαφθεί στην Επιτροπή το γεγονός ότι διόρθωσε, με την πρώτη τροποποιητική απόφαση, τα σφάλματα και τις παραλείψεις που είχε διαπιστώσει στην αρχική απόφαση.

181 Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η Επιτροπή ενίσχυσε, επίσης, κατά κάποιον τρόπο, την αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως.

182 Βεβαίως, η πρώτη τροποποιητική απόφαση εκδόθηκε από την Επιτροπή μετά την άσκηση διαφόρων προσφυγών, όπως αυτές των προσφευγουσών, οι οποίες βάλλουν, αρχικώς, κατά της αρχικής αποφάσεως. Εντούτοις, η Socitrel, όπως και οι άλλες επιχειρήσεις που άσκησαν προσφυγή, κλήθηκε από το Γενικό Δικαστήριο να τροποποιήσει, ενδεχομένως, τους λόγους ακυρώσεως και τα αιτήματά της μετά την έκδοση της αποφάσεως αυτής.

183 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Socitrel τροποποίησε τους λόγους της σε σχέση με την πρώτη τροποποιητική απόφαση με πράξη που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 10 Δεκεμβρίου 2010.

184 Επιπροσθέτως, καίτοι δεν ήταν αποδέκτης της δεύτερης τροποποιητικής αποφάσεως, η Socitrel έλαβε αντίγραφό της με πρωτοβουλία του Γενικού Δικαστηρίου και κλήθηκε από αυτό να τροποποιήσει, ενδεχομένως, τους λόγους ακυρώσεως και τα αιτήματά της, όπως και έπραξε, όσον αφορά τους προβαλλόμενους λόγους, με πράξη την οποία κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 2 Αυγούστου 2011.

185 Δεν μπορεί, συνεπώς, να υποστηρίζει ότι η Επιτροπή προσέβαλε τα δικαιώματά της άμυνας με την έκδοση των εν λόγω τροποποιητικών αποφάσεων.

186 Η Socitrel διατείνεται, επίσης, ότι η Επιτροπή παραβίασε την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης καθώς και τις αρχές της πίστεως και της καλής πίστεως, χωρίς εντούτοις να διευκρινίζει με σαφήνεια στο δικόγραφο της προσφυγής της τους λόγους επικλήσεως των εν λόγω δύο τελευταίων αρχών.

187 Καίτοι η Socitrel προτίθεται με την εν λόγω επιχειρηματολογία να υποστηρίξει ότι η Επιτροπή, προβαίνοντας σε διόρθωση της αρχικής αποφάσεως, παρεμπόδισε την εκδίκαση της προσφυγής της κατά της αρχικής αποφάσεως, επιβάλλεται εντούτοις η διαπίστωση ότι η Επιτροπή δικαιούνταν, προς το συμφέρον της χρηστής διοικήσεως, να διορθώσει την αρχική απόφαση που έπασχε από σφάλματα και παραλείψεις, πριν αποφανθεί συναφώς το Γενικό Δικαστήριο.

188 Καμία συγκεκριμένη, ανεπιφύλακτη και συγκλίνουσα διαβεβαίωση από αξιόπιστες και αρμόδιες πηγές δεν θα μπορούσε, συνεπώς, να παρασχεθεί στη Socitrel από τη διοίκηση για τη διατήρηση αποφάσεως που έπασχε από σφάλματα και παραλείψεις έως την ενδεχόμενη ακύρωσή της από το Γενικό Δικαστήριο.

189 Ούτε μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή οποιαδήποτε αθέμιτη και κακόπιστη συμπεριφορά για τον λόγο και μόνον ότι τροποποίησε απόφαση, η οποία έπασχε, κατά δική της ομολογία, από διάφορα σφάλματα και παραλείψεις.

190 Κατά συνέπεια, ο τρίτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

4. *Επί του τετάρτου λόγου ακυρώσεως που προβάλλει η Socitrel και των τριών πρώτων λόγων ακυρώσεως που προβάλλει η Companhia Previdente, οι οποίοι αντλούνται από παράβαση του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ και του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας, της προσωπικής ευθύνης και του τεκμηρίου αθωότητας,*

καθώς και έλλειψη αιτιολογίας και μη τήρηση εκ μέρους της Επιτροπής της προηγούμενης πρακτικής της στη διαδικασία εκδόσεως αποφάσεων στο μέτρο που υπερέβη το ανώτατο όριο του προστίμου που θα μπορούσε να επιβληθεί στη Socitrel

Επί του πρώτου σκέλους του τετάρτου λόγου που προβάλλει η Socitrel και επί του πρώτου και του δευτέρου λόγου που προβάλλει η Companhia Previdente, οι οποίοι στηρίζονται στο ότι η Επιτροπή εσφαλμένως δέχτηκε την εις ολόκληρον ευθύνη της Companhia Previdente και, συνεπώς, το ανώτατο όριο του 10 % του κύκλου εργασιών υπολογίστηκε εσφαλμένως επί του κύκλου εργασιών της Companhia Previdente αντί της Socitrel

Υπόμνηση των πραγματικών περιστατικών

191 Η Companhia Previdente είναι εταιρία η οποία διαχειρίζεται συμμετοχές σε διάφορες εταιρίες.

192 Μεταξύ του 1994 και του 1998, συμμετείχε άμεσα στο κεφάλαιο της Socitrel με ποσοστό 21,2 % και στο κεφάλαιο της Preside SGPS, η οποία κατείχε το 70,6 % του κεφαλαίου της Socitrel, με ποσοστό 70 %.

193 Μεταξύ της 30ής Δεκεμβρίου 1998 και της 19ης Σεπτεμβρίου 2002, η συμμετοχή της Companhia Previdente στο κεφάλαιο της Preside SGPS ανήλθε στο 100 %.

194 Δεν αμφισβητείται ότι η συμμετοχή της Companhia Previdente στο κεφάλαιο της Socitrel κατά την εν λόγω περίοδο κυμαινόταν, συνεπώς, από 91,8 % έως 93,7 %.

195 Εξάλλου, μετά την ημερομηνία διακοπής της παραβάσεως, η Companhia Previdente εξαγόρασε διάφορες εταιρίες, όπως η Emesa, η Galycas και η ITC, στις οποίες τρεις εταιρίες επιβλήθηκαν επίσης κυρώσεις από την Επιτροπή για τη συμμετοχή τους στη σύμπραξη.

Υπόμνηση της προσβαλλομένης αποφάσεως

196 Κατά τις αιτιολογικές σκέψεις 765 έως 768 της προσβαλλομένης αποφάσεως:

«(765) Μεταξύ του 1994 και του τέλους του 1998, [η Companhia Previdente] κατείχε άμεσα το 21,2 % της Socitrel και το 70 % της Preside SGPS, η οποία κατείχε με τη σειρά της, κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου, το 70,6 % της Socitrel. Μεταξύ της 30ής Δεκεμβρίου 1998 και του τέλους του 2002, η Companhia Previdente κατείχε το 100 % της Preside SGPS και, διά της Preside SGPS, έλεγχε άμεσα ή έμμεσα το 91,8 % έως 93,7 % του κεφαλαίου της Socitrel. Όπως εκτίθεται στην αιτιολογική σκέψη 32, μεταξύ της αρχής του 1994 και του τέλους του 2002 τουλάχιστον, υπήρχαν πολλοί και σταθεροί προσωπικοί δεσμοί μεταξύ της Socitrel και της Companhia Previdente.

(766) Η Companhia Previdente υποστηρίζει ότι δεν πρέπει να κριθεί ως υπεύθυνη από κοινού και εις ολόκληρον με τη Socitrel διότι δεν ασκούσε καθοριστική επιρροή στη συμπεριφορά της Socitrel. Πρώτον, διατείνεται ότι η Επιτροπή δεν προέβαλε συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά από τα οποία να μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η Companhia Previdente ασκούσε καθοριστική επιρροή στη Socitrel. Περαιτέρω, προβάλλει ότι έως το 1999, όταν η Socitrel κατέστη θυγατρική της σχεδόν κατά 100 %, δεν μπορούσε να εφαρμοστεί το τεκμήριο της καθοριστικής επιρροής. Οι δύο επιχειρήσεις ήταν χωριστές οντότητες με διαφορετικές δραστηριότητες και η Socitrel είχε αυτοτελή εμπορική δραστηριότητα. Τούτο επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι μετά την εξαγορά της Socitrel η εκτελεστική διοίκησή της δεν άλλαξε και παρέμεινε πλήρως ανεξάρτητη. Ομοίως, η Companhia Previdente περιορίστηκε απλώς στην άσκηση των εταιρικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεών της, όπως η έγκριση των ετήσιων

λογαριασμών της Socitrel και η λήψη αποφάσεων σχετικών με την πολιτική στον τομέα των μερισμάτων και της διαρθρώσεως των κεφαλαίων. Η Companhia Previdente υποστηρίζει, τέλος, ότι τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της μετείχαν στο διοικητικό συμβούλιο της Socitrel ασκώντας μη εκτελεστικά καθήκοντα και ότι, κατά το πορτογαλικό εταιρικό δίκαιο, η εν λόγω συμμετοχή στο διοικητικό συμβούλιο της Socitrel ήταν προσωπική και όχι προς εκπροσώπηση της μητρικής εταιρίας.

(767) Καίτοι η Επιτροπή εκτιμά ότι το τεκμήριο της ασκήσεως καθοριστικής επιρροής εφαρμόζεται στην περίοδο μεταξύ 30ής Δεκεμβρίου 1998 και τέλους του 2002, κατά την οποία η Companhia Previdente είχε τον έλεγχο του 91,8 % έως 93,7 % του κεφαλαίου της Socitrel, τα επιχειρήματα που προβάλλει η Companhia Previdente δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να γίνουν δεκτά λαμβανομένων υπόψη των πολλών και σταθερών προσωπικών δεσμών που υπήρχαν μεταξύ των δύο επιχειρήσεων τουλάχιστον από τις αρχές του 1994 έως το τέλος του 2002, όπως εκτίθεται στην αιτιολογική σκέψη 32 της παρούσας αποφάσεως. Η Επιτροπή υπογραμμίζει ιδίως ότι οι P. B., L. F. και A. S. δεν ήταν μόνο μέλη του διοικητικού συμβουλίου των δύο επιχειρήσεων, αλλά μετείχαν επίσης τακτικώς και αδιαλείπτως στις συναντήσεις της συμπράξεως εξ ονόματος της Socitrel. Συνεπώς, η Επιτροπή εκτιμά ότι η Companhia Previdente άσκησε καθοριστική επιρροή στη συμπεριφορά της Socitrel καθ' όλη τη διάρκεια της συμμετοχής της δεύτερης στη σύμπραξη (βλ. την αιτιολογική σκέψη 694).

(768) Κατά συνέπεια, [η Socitrel] και [η Companhia Previdente] είναι αποδέκτες της παρούσας αποφάσεως. [Η Socitrel] ευθύνεται για την άμεση συμμετοχή της στη σύμπραξη κατά τη διάρκεια της περιόδου από τις 7 Απριλίου 1994 έως τις 19 Σεπτεμβρίου 2002. [Η Companhia Previdente] ευθύνεται από κοινού και εις ολόκληρο με [τη Socitrel] για την ίδια χρονική περίοδο.»

Υπόμνηση των αρχών

197 Κατά πάγια νομολογία, η έννοια της επιχειρήσεως περιλαμβάνει κάθε οντότητα που ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ανεξαρτήτως του νομικού καθεστώτος στο οποίο υπάγεται και του τρόπου χρηματοδοτήσεώς της. Συναφώς, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει, αφενός, ότι, στο πλαίσιο αυτό, η επιχείρηση πρέπει να νοείται ως ενιαία οικονομική οντότητα, έστω και αν από νομική άποψη αποτελείται από περισσότερα του ενός φυσικά ή νομικά πρόσωπα, και, αφετέρου, ότι, όταν μια τέτοια οικονομική οντότητα παραβαίνει τους κανόνες του ανταγωνισμού, η παράβαση αυτή της καταλογίζεται σύμφωνα με την αρχή της προσωπικής ευθύνης (βλ. απόφαση της 29ης Σεπτεμβρίου 2011, Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, C-521/09 P, Συλλογή, EU:C:2011:620, σκέψη 53 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

198 Από πάγια νομολογία προκύπτει, επίσης, ότι η συμπεριφορά θυγατρικής μπορεί να καταλογισθεί στη μητρική εταιρία, ιδίως όταν η θυγατρική, μολονότι έχει χωριστή νομική προσωπικότητα, δεν καθορίζει αυτοτελώς τη συμπεριφορά της στην αγορά, αλλά εφαρμόζει κυρίως τις οδηγίες που της δίνονται από τη μητρική εταιρία, λαμβανομένων υπόψη, ιδίως, των οικονομικών, οργανωτικών και νομικών δεσμών που συνδέουν αυτά τα δύο νομικά πρόσωπα (βλ. απόφαση Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, σκέψη 197 ανωτέρω, EU:C:2011:620, σκέψη 54 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

199 Πράγματι, σε μια τέτοια περίπτωση, εφόσον η μητρική εταιρία και η θυγατρική της αποτελούν ενιαία οικονομική οντότητα και συνιστούν έτσι μία και μόνη επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, η Επιτροπή μπορεί να απευθύνει απόφαση περί επιβολής προστίμων στη μητρική εταιρία, χωρίς να απαιτείται να αποδείξει την προσωπική εμπλοκή της εταιρίας αυτής στην παράβαση (βλ. απόφαση Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, σκέψη 197 ανωτέρω, EU:C:2011:620, σκέψη 55 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Επομένως, αυτό που παρέχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να απευθύνει απόφαση επιβάλλουσα πρόστιμα στη μητρική εταιρία δεν είναι κατ' ανάγκη η εκ μέρους της μητρικής παρακίνηση της θυγατρικής της να διαπράξει παράβαση ούτε, κατά μείζονα λόγο, η εμπλοκή της

πρώτης στην εν λόγω παράβαση, αλλά το γεγονός ότι οι συγκεκριμένες εταιρίες αποτελούν μία και μόνη επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 101 ΣΛΕΕ (απόφαση Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, σκέψη 197 ανωτέρω, EU:C:2011:620, σκέψη 88).

200 Συναφώς πρέπει να διευκρινιστεί ότι, κατά τη νομολογία αυτή, η Επιτροπή δεν μπορεί να περιορίζεται στη διαπίστωση ότι μια επιχείρηση μπορούσε να ασκήσει τέτοια καθοριστική επιρροή σε άλλη επιχείρηση, χωρίς να χρειάζεται να εξακριβωθεί αν όντως ασκήθηκε η εν λόγω επιρροή. Από τη νομολογία αυτή προκύπτει αντιθέτως ότι εναπόκειται, κατ' αρχήν, στην Επιτροπή να καταδείξει μια τέτοια καθοριστική επιρροή βάσει ενός συνόλου πραγματικών στοιχείων όπως, μεταξύ άλλων, η ενδεχόμενη διευθυντική εξουσία μιας εκ των επιχειρήσεων αυτών έναντι της άλλης (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 2ας Οκτωβρίου 2003, Aristrain κατά Επιτροπής, C-196/99 P, Συλλογή, EU:C:2003:529, σκέψεις 95 έως 99, της 28ης Ιουνίου 2005, Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P έως C-208/02 P και C-213/02 P, Συλλογή, EU:C:2005:408, σκέψεις 118 έως 122, και της 20ής Μαρτίου 2002, HFB κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-9/99, Συλλογή, EU:T:2002:70, σκέψη 527).

201 Εντούτοις, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι, στην ειδική περίπτωση κατά την οποία μητρική εταιρία κατέχει το 100 % του κεφαλαίου της θυγατρικής της που διέπραξε παράβαση των κανόνων της Ένωσης περί ανταγωνισμού, αφενός, η εν λόγω μητρική εταιρία μπορεί να ασκεί καθοριστική επιρροή στη συμπεριφορά της θυγατρικής της και, αφετέρου, υφίσταται μαχητό τεκμήριο ότι η μητρική εταιρία ασκεί όντως τέτοια επιρροή (στο εξής: τεκμήριο πραγματικής ασκήσεως καθοριστικής επιρροής) (βλ. απόφαση Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, σκέψη 197 ανωτέρω, EU:C:2011:620, σκέψη 56 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

202 Υπό τις συνθήκες αυτές, αρκεί η Επιτροπή να αποδείξει ότι η μητρική εταιρία κατέχει το σύνολο του κεφαλαίου θυγατρικής, προκειμένου να συναχθεί ότι η μητρική ασκεί πράγματι καθοριστική επιρροή στην εμπορική πολιτική της εν λόγω θυγατρικής. Στη συνέχεια, η Επιτροπή μπορεί να θεωρήσει τη μητρική εταιρία συνυπεύθυνη για την καταβολή του προστίμου που επιβλήθηκε στη θυγατρική, εκτός εάν η μητρική εταιρία, στην οποία απόκειται να ανατρέψει το τεκμήριο αυτό, προσκομίσει επαρκή στοιχεία ικανά να αποδείξουν ότι η θυγατρική της ενεργεί αυτοτελώς στην αγορά (βλ. απόφαση Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, σκέψη 197 ανωτέρω, EU:C:2011:620, σκέψη 57 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

203 Πρέπει να διευκρινιστεί ότι, καίτοι είναι αληθές ότι το Δικαστήριο έχει στηριχθεί, εκτός από την κατοχή του 100 % του κεφαλαίου της θυγατρικής, και σε άλλες περιστάσεις, όπως η μη αμφισβήτηση της επιρροής που ασκεί η μητρική εταιρία στην εμπορική πολιτική της θυγατρικής της και η κοινή εκπροσώπηση των δύο εταιριών κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας (απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2000, Stora Kopparbergs Bergslags κατά Επιτροπής, C-286/98 P, Συλλογή, EU:C:2000:630, σκέψεις 28 και 29), εντούτοις οι περιστάσεις αυτές δεν επισημάνθηκαν από το Δικαστήριο με σκοπό να εξαρτηθεί η εφαρμογή του τεκμηρίου από την προσκόμιση συμπληρωματικών στοιχείων σχετικών με την πραγματική άσκηση επιρροής εκ μέρους της μητρικής εταιρίας (βλ., συναφώς, απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, Akzo Nobel κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-97/08 P, Συλλογή, EU:C:2009:536, σκέψεις 60 έως 62 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Η Επιτροπή, δηλαδή, δεν υποχρεούται, προκειμένου να εφαρμόσει το τεκμήριο της πραγματικής ασκήσεως καθοριστικής επιρροής σε δεδομένη περίπτωση, να προσκομίσει στοιχεία συμπληρωματικά αυτών που αποδεικνύουν τη δυνατότητα εφαρμογής και την ισχύ του τεκμηρίου αυτού (βλ., συναφώς, απόφαση Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, σκέψη 197 ανωτέρω, EU:C:2011:620, σκέψη 63 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

204 Εντούτοις, η μητρική εταιρία που κατέχει το σύνολο σχεδόν του κεφαλαίου της θυγατρικής της βρίσκεται, κατ' αρχήν, σε θέση ανάλογη με εκείνη του αποκλειστικού κυρίου, όσον αφορά την εξουσία της να ασκεί καθοριστική επιρροή στη συμπεριφορά της θυγατρικής της, λαμβανομένων υπόψη των οικονομικών, οργανωτικών και νομικών δεσμών που τη συνδέουν με την εν λόγω θυγατρική. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή ορθώς εφαρμόζει στην περίπτωση αυτή τους ίδιους κανόνες αποδείξεως,

δηλαδή προσφεύγει στο τεκμήριο ότι η εν λόγω μητρική εταιρία προβαίνει όντως σε χρήση της εξουσίας της να ασκεί καθοριστική επιρροή στη συμπεριφορά της θυγατρικής της. Δεν αποκλείεται, εντούτοις, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι μέτοχοι της μειοψηφίας να έχουν στη διάθεσή τους, έναντι της θυγατρικής, δικαιώματα δυνάμενα να θέσουν υπό αμφισβήτηση την ισχύ της ανωτέρω αναλογίας (απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 2009, Arkema κατά Επιτροπής, Τ-168/05, EU:T:2009:367, σκέψη 53, επικυρωθείσα κατ' αναίρεση με την απόφαση της 29ης Σεπτεμβρίου 2011, Arkema κατά Επιτροπής, C-520/09 P, Συλλογή, EU:C:2011:619).

205 Το τεκμήριο της πραγματικής ασκήσεως καθοριστικής επιρροής αφορά, μεταξύ άλλων, τη διασφάλιση ισορροπίας μεταξύ, αφενός, της σημασίας του σκοπού που συνίσταται στην καταστολή των συμπεριφορών που είναι αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού, και συγκεκριμένα προς το άρθρο 101 ΣΛΕΕ, και στην αποτροπή της επαναλήψεώς τους και, αφετέρου, των επιταγών ορισμένων γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης, όπως, ιδίως, οι αρχές του τεκμηρίου αθωότητας, του προσωποπαγούς των ποινών και της ασφάλειας δικαίου καθώς και της προστασίας των δικαιωμάτων άμυνας, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της ισότητας των όπλων. Αυτός είναι κυρίως ο λόγος για τον οποίο το τεκμήριο αυτό είναι μαχητό (απόφαση Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, σκέψη 197 ανωτέρω, EU:C:2011:620, σκέψη 59).

206 Πρέπει να υπομνησθεί, επίσης, αφενός, ότι το εν λόγω τεκμήριο βασίζεται στη διαπίστωση ότι, πλην όλως εξαιρετικών περιστάσεων, μια εταιρία που κατέχει το σύνολο του κεφαλαίου θυγατρικής μπορεί, αποκλειστικώς και μόνο λόγω της ως άνω κατοχής κεφαλαίου, να ασκήσει καθοριστική επιρροή στη συμπεριφορά της συγκεκριμένης θυγατρικής και, αφετέρου, ότι είναι κατά κανόνα προσφορότερο να ερευνηθεί στη σφαίρα των προσώπων έναντι των οποίων ισχύει το τεκμήριο εάν όντως δεν έχει ασκηθεί η εν λόγω εξουσία επιρροής (απόφαση Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, σκέψη 197 ανωτέρω, EU:C:2011:620, σκέψη 60).

207 Υπ' αυτές τις συνθήκες, εάν για την ανατροπή του εν λόγω τεκμηρίου αρκούσε απλώς και μόνον η προβολή από τον ενδιαφερόμενο μη τεκμηριωμένων ισχυρισμών, το τεκμήριο αυτό θα στερείτο σε μεγάλο βαθμό χρησιμότητας (απόφαση Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, σκέψη 197 ανωτέρω, EU:C:2011:620, σκέψη 61).

208 Εξάλλου, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι το γεγονός και μόνον ότι η μητρική εταιρία είναι εταιρία συμμετοχών δεν αρκεί για να αποκλειστεί η εκ μέρους της άσκηση καθοριστικής επιρροής επί της θυγατρικής της. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο ομίλου εταιριών, η εταιρία χαρτοφυλακίου που συντονίζει, μεταξύ άλλων, τις χρηματοοικονομικές επενδύσεις του ομίλου συγκεντρώνει συνήθως τις συμμετοχές της σε διάφορες εταιρίες, με σκοπό την εξασφάλιση ενιαίας διοικήσεως, ιδίως διά του δημοσιονομικού ελέγχου (βλ., συναφώς, απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 8ης Οκτωβρίου 2008, Schunk και Schunk Kohlenstoff-Technik κατά Επιτροπής, Τ-69/04, Συλλογή, EU:T:2008:415, σκέψη 63, της 13ης Ιουλίου 2011, Shell Petroleum κ.λπ. κατά Επιτροπής, Τ-38/07, Συλλογή, EU:T:2011:355, σκέψη 70 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και της 29ης Ιουνίου 2012, E.ON Ruhrgas και E.ON κατά Επιτροπής, Τ-360/09, Συλλογή, EU:T:2012:332, σκέψη 283).

209 Προκειμένου να εξεταστεί εάν μια θυγατρική εταιρία καθορίζει αυτοτελώς τη συμπεριφορά της στην αγορά πρέπει να ληφθούν υπόψη όλα τα κρίσιμα στοιχεία που αφορούν τους οικονομικούς, οργανωτικούς και νομικούς δεσμούς μεταξύ της θυγατρικής και της μητρικής εταιρίας, τα οποία ενδέχεται να διαφέρουν ανάλογα με την περίπτωση και τα οποία, επομένως, δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο εξαντλητικής απαριθμήσεως (απόφαση Akzo Nobel κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 203 ανωτέρω, EU:C:2009:536, σκέψη 74).

210 Η εξέταση αυτή δεν πρέπει να περιορισθεί μόνο στα στοιχεία που αφορούν τη stricto sensu εμπορική πολιτική της θυγατρικής, όπως η στρατηγική της διανομής ή των τιμών. Ειδικότερα, η απόδειξη και μόνον του γεγονότος ότι η θυγατρική είναι αυτή που διαχειρίζεται τις συγκεκριμένες αυτές πτυχές της εμπορικής πολιτικής της χωρίς να λαμβάνει σχετικές οδηγίες δεν αρκεί για να ανατραπεί το τεκμήριο της ασκήσεως καθοριστικής επιρροής (βλ. απόφαση της 16ης Ιουνίου 2011, FMC κατά Επιτροπής,

Τ-197/06, Συλλογή, EU:T:2011:282, σκέψη 105 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι η αυτοτέλεια της θυγατρικής δεν μπορεί να αποδειχθεί διά της αποδείξεως και μόνον του γεγονότος ότι διαχειρίζεται αυτοτελώς συγκεκριμένες πτυχές της πολιτικής της σχετικά με την εμπορία των προϊόντων τα οποία αφορά η παράβαση (απόφαση FMC κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, EU:T:2011:282, σκέψη 106).

211 Ομοίως, δεδομένου ότι η αυτοτέλεια της θυγατρικής δεν εκτιμάται με γνώμονα μόνον τις πτυχές της επιχειρησιακής διαχειρίσεως της επιχειρήσεως, το γεγονός ότι η θυγατρική ουδέποτε έθεσε σε εφαρμογή, προς όφελος της μητρικής εταιρίας, μια ειδική πολιτική παροχής πληροφοριών επί της σχετικής αγοράς δεν αρκεί για να αποδειχθεί η αυτοτέλειά της (απόφαση FMC κατά Επιτροπής, σκέψη 210 ανωτέρω, EU:T:2011:282, σκέψη 145).

212 Εξάλλου, το γεγονός ότι από τη δικογραφία δεν προκύπτει ότι η μητρική εταιρία έδινε εντολές στη θυγατρική της δεν μπορεί να αποδείξει ότι δεν υπήρχαν τέτοιες εντολές (βλ. απόφαση της 7ης Ιουνίου 2011, Arkema France κ.λπ. κατά Επιτροπής, Τ-217/06, Συλλογή, EU:T:2011:251, σκέψη 118 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

213 Πρέπει, επίσης, να υπομνησθεί ότι ο δικαστής της Ένωσης εκτιμά ότι η εκπροσώπηση της μητρικής εταιρίας στα όργανα διοικήσεως της θυγατρικής της συνιστά πρόσφορο αποδεικτικό στοιχείο της ασκήσεως πραγματικού ελέγχου επί της εμπορικής πολιτικής της (απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 2012, Total κατά Επιτροπής, Τ-344/06, EU:T:2012:479, σκέψη 73· βλ. επίσης, συναφώς, αποφάσεις της 26ης Απριλίου 2007, Bolloré κ.λπ. κατά Επιτροπής, Τ-109/02, Τ-118/02, Τ-122/02, Τ-125/02, Τ-126/02, Τ-128/02, Τ-129/02, Τ-132/02 και Τ-136/02, Συλλογή, EU:T:2007:115, σκέψη 137, και FMC κατά Επιτροπής, σκέψη 210 ανωτέρω, EU:T:2011:282, σκέψη 150).

214 Τέλος, στη μητρική εταιρία μπορεί επίσης να καταλογιστεί ευθύνη για παράβαση θυγατρικής, ακόμη και αν στον όμιλο υπάρχουν πολλές εταιρίες που ασκούν δραστηριότητες (αποφάσεις Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 149 ανωτέρω, EU:T:1999:80, σκέψη 989, και της 27ης Σεπτεμβρίου 2012, Shell Petroleum κ.λπ. κατά Επιτροπής, Τ-343/06, Συλλογή, EU:T:2012:478, σκέψη 52).

Επί του βασίμου του πρώτου σκέλους του τετάρτου λόγου ακυρώσεως που προβάλλει η Socitrel καθώς και του πρώτου και του δευτέρου λόγου ακυρώσεως που προβάλλει η Companhia Previdente

215 Πρέπει να υπομνησθεί ότι η Socitrel κρίθηκε υπεύθυνη για την περίοδο από τις 7 Απριλίου 1994 έως τις 19 Σεπτεμβρίου 2002 και ότι η Companhia Previdente κρίθηκε συνυπεύθυνη για την ίδια παραβατική περίοδο.

216 Πρέπει, εντούτοις, να γίνει διάκριση μεταξύ, αφενός, της περιόδου από τις 7 Απριλίου 1994 έως τις 29 Δεκεμβρίου 1998, για την οποία η Επιτροπή έκρινε, κατ' ουσίαν, ότι διέθετε στοιχεία τα οποία αποδείκνυαν την ύπαρξη καθοριστικής επιρροής της Companhia Previdente επί της Socitrel, και, αφετέρου, της περιόδου από τις 30 Δεκεμβρίου 1998 έως τις 19 Σεπτεμβρίου 2002, για την οποία έκρινε ότι, δεδομένης της σημασίας της συμμετοχής της Companhia Previdente στο κεφάλαιο της θυγατρικής της Socitrel, μπορούσε να εφαρμοστεί το τεκμήριο της πραγματικής ασκήσεως καθοριστικής επιρροής.

217 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν κατ' ουσίαν, πρώτον, ότι η Companhia Previdente δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη, καθόσον η παράβαση διαπράχθηκε μόνον από τη Socitrel και καθόσον από κανένα στοιχείο δεν αποδεικνύεται ότι η μητρική εταιρία είχε συμμετοχή ή απλώς γνώριζε την παράβαση, δεύτερον, ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να κάνει χρήση του τεκμηρίου της πραγματικής ασκήσεως καθοριστικής επιρροής, καθόσον η Companhia Previdente ουδέποτε κατείχε το 100 % του κεφαλαίου της θυγατρικής της, τρίτον, ότι, εν πάση περιπτώσει, προσκομίζουν στοιχεία τα οποία ανατρέπουν το τεκμήριο αυτό και, τέλος, τέταρτον, ότι, για την περίοδο από τις 7 Απριλίου 1994 έως

τις 29 Δεκεμβρίου 1998, η Επιτροπή κάνει απλώς λόγο για την ύπαρξη «πολλών ισχυρών προσωπικών δεσμών» μεταξύ της Companhia Previdente και της Socitrel και για το γεγονός ότι ορισμένα κοινά μέλη του διοικητικού συμβουλίου των δύο εταιριών γνώριζαν τη σύμπραξη, χωρίς εντούτοις να λάβει υπόψη τα επιχειρήματα που είχαν προβάλει για να αποδείξουν ότι δεν υπήρχε καθοριστική επιρροή της μητρικής εταιρίας επί της θυγατρικής της.

218 Δεν ευσταθεί, εντούτοις, κανένα από τα επιχειρήματα αυτά.

219 Εξετάζονται διαδοχικώς η ευθύνη της Companhia Previdente λόγω της παραβατικής συμπεριφοράς της θυγατρικής της, τα αποδεικτικά στοιχεία που θεμελιώνουν την εκ μέρους της Companhia Previdente άσκηση καθοριστικής επιρροής επί της Socitrel κατά τη διάρκεια της περιόδου από τις 7 Απριλίου 1994 έως τις 29 Δεκεμβρίου 1998, το ζήτημα εάν η Επιτροπή μπορούσε να λάβει υπόψη το τεκμήριο της πραγματικής ασκήσεως καθοριστικής επιρροής κατά τη διάρκεια της περιόδου από τις 30 Δεκεμβρίου 1998 έως τις 19 Σεπτεμβρίου 2002 και, τέλος, τα διάφορα επιχειρήματα που προβάλλουν οι προσφεύγουσες με σκοπό να αποδείξουν ότι δεν ασκήθηκε τέτοια επιρροή κατά την περίοδο από τις 7 Απριλίου 1994 έως τις 29 Δεκεμβρίου 1998 και ταυτοχρόνως να ανατρέψουν το τεκμήριο της πραγματικής ασκήσεως καθοριστικής επιρροής όσον αφορά τη μεταγενέστερη περίοδο.

– Επί της ευθύνης της Companhia Previdente για την παραβατική συμπεριφορά της θυγατρικής της

220 Όσον αφορά τη θέση περί μη ευθύνης της Companhia Previdente για την παραβατική συμπεριφορά η οποία μπορεί να καταλογιστεί μόνο στη Socitrel, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, παρατιθέμενη στη σκέψη 199 ανωτέρω, δεν απαιτείται να αποδειχθεί προσωπική εμπλοκή της μητρικής εταιρίας στην παράβαση για να εκδοθεί εις βάρος της απόφαση περί επιβολής προστίμου λόγω διαπράξεως της εν λόγω παραβάσεως.

221 Δεν ευσταθούν, συνεπώς, τα επιχειρήματα των προσφευγουσών με τα οποία υποστηρίζεται ότι η παράβαση δεν μπορεί να καταλογιστεί στην Companhia Previdente, καθόσον δεν είναι η ίδια παραβάτης, και ως εκ τούτου πρέπει να απορριφθεί η αιτίαση αυτή.

– Επί της περιόδου μεταξύ 7ης Απριλίου 1994 και 29ης Δεκεμβρίου 1998 και επί των αποδεικτικών στοιχείων που θεμελιώνουν την εκ μέρους της Companhia Previdente άσκηση καθοριστικής επιρροής επί της Socitrel

222 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή, αφού έλαβε υπόψη τη συμμετοχή της μητρικής εταιρίας στο κεφάλαιο της θυγατρικής της, κάνει λόγο για την ύπαρξη «πολλών ισχυρών προσωπικών δεσμών» μεταξύ της Companhia Previdente και της Socitrel και για το γεγονός ότι ορισμένα κοινά μέλη του διοικητικού συμβουλίου των δύο εταιριών γνώριζαν τη σύμπραξη. Εκ των ανωτέρω συνήγαγε το συμπέρασμα ότι η Companhia Previdente ασκούσε καθοριστική επιρροή στη Socitrel.

223 Επιβάλλεται να εξετασθεί το βάσιμο εκάστου των εν λόγω στοιχείων.

224 Όσον αφορά τη σημασία της συμμετοχής της Companhia Previdente στο κεφάλαιο της Socitrel, αφενός, πρέπει να επισημανθεί ότι η Επιτροπή υποστήριξε ότι, κατά το πορτογαλικό εταιρικό δίκαιο, ο μέτοχος που κατέχει άνω των δύο τρίτων των δικαιωμάτων ψήφου ανώνυμης εταιρίας, όπως η Companhia Previdente η οποία μετείχε άμεσα με ποσοστό 21,2 % στο κεφάλαιο της Socitrel και με ποσοστό 70 % στο κεφάλαιο της Preside SGPS, η οποία κατείχε το 70,6 % του κεφαλαίου της Socitrel, είχε κατ' αρχήν τον πλήρη έλεγχό της, στο μέτρο που μπορούσε να εγκρίνει όλες τις αποφάσεις, όπως μεταξύ άλλων τις αποφάσεις περί ορισμού του διοικητικού οργάνου ανεξαρτήτως της δομής του. Αφετέρου, διευκρίνισε ότι η κατάσταση αυτή θα μπορούσε να αποφευχθεί μόνον εάν ορισμένες διατάξεις της εταιρικής συμβάσεως ή ορισμένοι κανόνες θεσπιζόμενοι με συμφωνίες μετόχων

προέβλεπαν κάτι διαφορετικό, σχετικά με τη δυνατότητα σχηματισμού μειοψηφιών για τον αποκλεισμό ορισμένων στρατηγικών αποφάσεων. Κατά την άποψή της, η Socitrel ούτε απέδειξε ούτε καν προέβαλε την ύπαρξη οιασδήποτε διατάξεως αυτού του είδους.

225 Ερωτηθείσες συναφώς κατά την προφορική διαδικασία, οι προσφεύγουσες δεν αμφισβήτησαν τα στοιχεία αυτά.

226 Πρέπει, συνεπώς, να διαπιστωθεί ότι η Companhia Previdente είχε κατά την οικεία περίοδο ιδιαιτέρως σημαντική συμμετοχή στο κεφάλαιο της θυγατρικής της, η οποία της παρείχε τη δυνατότητα ασκήσεως ελέγχου σε όλες τις αποφάσεις που λαμβάνονταν εντός της θυγατρικής της.

227 Όσον αφορά τα κοινά μέλη του διοικητικού συμβουλίου, πρέπει να ληφθεί υπόψη το έγγραφο της 29ης Ιουνίου 2006 που η Socitrel απέστειλε στην Επιτροπή (σ. 19662 έως 19664 του διοικητικού φακέλου), από το οποίο προκύπτει ότι η Socitrel και η Companhia Previdente είχαν δύο κοινά μέλη του διοικητικού συμβουλίου το 1995 (τους A. C. και P. B.), το 1996 (τους L. D. και P. B.) και το 1997 (τους L. D. και P. B.) καθώς και τρία κοινά μέλη του διοικητικού συμβουλίου το 1998 (τους A. S., L. D. και L. F.).

228 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά την παρατιθέμενη στη σκέψη 213 ανωτέρω νομολογία, η εκπροσώπηση της μητρικής εταιρίας στα διοικητικά όργανα της θυγατρικής της συνιστά πρόσφορο αποδεικτικό στοιχείο της ασκήσεως πραγματικού ελέγχου επί της εμπορικής πολιτικής της θυγατρικής.

229 Πρέπει, επίσης, να υπογραμμιστεί ότι ο P. B. έλαβε μέρος στις συναντήσεις της συμπράξεως μεταξύ 26ης Αυγούστου 1993 και 14ης Μαΐου 1998. Ο δε L. F. έλαβε μέρος στις συναντήσεις της συμπράξεως μεταξύ 8ης Σεπτεμβρίου 1998 και 30ής Ιουλίου 2002. Τέλος, ο A. S., ο οποίος ήταν πρόεδρος των δύο εταιριών μεταξύ 18ης Σεπτεμβρίου 1998 και του τέλους του 2002, έλαβε μέρος στις συναντήσεις της συμπράξεως μεταξύ 10ης Δεκεμβρίου 1998 και 22ας Μαΐου 2001. Τα εν λόγω πραγματικά περιστατικά δεν αμφισβητούνται από τις προσφεύγουσες.

230 Αυτά τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της μητρικής εταιρίας είχαν, συνεπώς, πληροφορηθεί δεόντως την παραβατική συμπεριφορά της θυγατρικής της, λόγω της προσωπικής συμμετοχής τους σ' αυτή.

– Επί της περιόδου μεταξύ 30ής Δεκεμβρίου 1998 και 19ης Σεπτεμβρίου 2002 και του τεκμηρίου της πραγματικής ασκήσεως εκ μέρους της μητρικής εταιρίας καθοριστικής επιρροής στη θυγατρική της

231 Κατά την προφορική διαδικασία, οι προσφεύγουσες παραδέχτηκαν ότι, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του Δικαστηρίου που παρατίθεται στη σκέψη 204 ανωτέρω, η οποία είναι μεταγενέστερη της ασκήσεως της προσφυγής τους κατά της αρχικής αποφάσεως, η Επιτροπή ορθώς επικαλέστηκε το τεκμήριο της ασκήσεως εκ μέρους της Companhia Previdente καθοριστικής επιρροής στη Socitrel, παρά το γεγονός ότι η συμμετοχή της μητρικής εταιρίας στο κεφάλαιο της θυγατρικής της υπολειπόταν του 100 %.

232 Οι προσφεύγουσες επισήμαναν ότι, καίτοι παραιτούνται από τα συναφή επιχειρήματά τους, εμμένουν εντούτοις στα επιχειρήματα που προέβαλαν με σκοπό την ανατροπή του εν λόγω τεκμηρίου.

– Επί των στοιχείων που επικαλούνται οι προσφεύγουσες με σκοπό να αποδείξουν την έλλειψη καθοριστικής επιρροής κατά την περίοδο μεταξύ 7ης Απριλίου 1994 και 29ης Δεκεμβρίου 1998 και ταυτοχρόνως να ανατρέψουν το τεκμήριο της πραγματικής ασκήσεως καθοριστικής επιρροής κατά την περίοδο μεταξύ 30ής Δεκεμβρίου 1998 και 19ης Σεπτεμβρίου 2002

233 Οι προσφεύγουσες εκτιμούν, κατ' ουσίαν, ότι, παρά, αφενός, τη σημαντική συμμετοχή της Companhia Previdente στο κεφάλαιο της θυγατρικής της και την ύπαρξη κοινών μελών του διοικητικού συμβουλίου κατά τη διάρκεια της πρώτης περιόδου και, αφετέρου, την ακόμη μεγαλύτερη συμμετοχή της Companhia Previdente στο κεφάλαιο της θυγατρικής της κατά τη διάρκεια της δεύτερης περιόδου που δικαιολογεί την εφαρμογή του τεκμηρίου της πραγματικής ασκήσεως καθοριστικής επιρροής, διάφορα στοιχεία ενισχύουν την εκτίμηση ότι η Companhia Previdente δεν ασκούσε καθοριστική επιρροή στη Socitrel.

234 Κατ' αρχάς πρέπει να απορριφθεί εξαρχής η πρώτη αιτίαση που προβάλλουν οι προσφεύγουσες, η οποία στηρίζεται στο γεγονός ότι τεκμήριο που βασίζεται μόνο στην κατοχή του κεφαλαίου θυγατρικής συνιστά διαβολική απόδειξη (probatio diabolica) για τη μητρική εταιρία που επιδιώκει να ανατρέψει το τεκμήριο αυτό, γεγονός το οποίο θα συνιστούσε, στο μέτρο αυτό, παραβίαση της αρχής της προσωπικής ευθύνης και του τεκμηρίου αθωότητας.

235 Πρέπει, συγκεκριμένα, να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι το τεκμήριο της πραγματικής ασκήσεως καθοριστικής επιρροής αφορά, μεταξύ άλλων, τη διασφάλιση ισορροπίας μεταξύ, αφενός, της σημασίας του σκοπού που συνίσταται στην καταστολή των συμπεριφορών που είναι αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού, και συγκεκριμένα προς το άρθρο 101 ΣΛΕΕ, και στην αποτροπή της επαναλήψεώς τους, και, αφετέρου, των επιταγών ορισμένων γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης, όπως, ιδίως, οι αρχές του τεκμηρίου αθωότητας, του προσωποπαγούς των ποινών και της ασφάλειας δικαίου, καθώς και της προστασίας των δικαιωμάτων άμυνας, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της ισότητας των όπλων. Αυτός είναι κυρίως ο λόγος για τον οποίο το τεκμήριο αυτό είναι μαχητό (απόφαση Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, σκέψη 197 ανωτέρω, EU:C:2011:620, σκέψη 59).

236 Εξάλλου, από τη νομολογία προκύπτει ότι ένα τεκμήριο, έστω και αν είναι δύσκολο να ανατραπεί, παραμένει εντός αποδεκτών ορίων εφόσον είναι ανάλογο προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, υπάρχει η δυνατότητα ανταποδείξεως και διασφαλίζονται τα δικαιώματα άμυνας (βλ. απόφαση Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, σκέψη 197 ανωτέρω, EU:C:2011:620, σκέψη 62 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

237 Για τον σκοπό αυτό πρέπει να προσκομιστούν επαρκή αποδεικτικά στοιχεία δυνάμενα να αποδείξουν ότι η θυγατρική ενεργεί αυτοτελώς στην αγορά (βλ. απόφαση Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, σκέψη 197 ανωτέρω, EU:C:2011:620, σκέψη 57 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Η προσφεύγουσα δεν μπορεί, εντούτοις, να ανατρέψει το εν λόγω τεκμήριο προβάλλοντας απλώς και μόνο μη τεκμηριωμένη επιχειρηματολογία (απόφαση Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, σκέψη 197 ανωτέρω, EU:C:2011:620, σκέψη 61).

238 Προκειμένου να εξεταστεί εάν μια θυγατρική καθορίζει αυτοτελώς τη συμπεριφορά της στην αγορά πρέπει να ληφθούν υπόψη όλα τα κρίσιμα στοιχεία που αφορούν τους οικονομικούς, οργανωτικούς και νομικούς δεσμούς μεταξύ της θυγατρικής αυτής και της μητρικής εταιρίας (απόφαση Akzo Nobel κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 203 ανωτέρω, EU:C:2009:536, σκέψη 74).

239 Κανένα όμως από τα επιχειρήματα που προβάλλουν οι προσφεύγουσες δεν μπορεί να αντικρούσει τη θέση της Επιτροπής ότι η Companhia Previdente ασκούσε καθοριστική επιρροή στη Socitrel, κατά την περίοδο μεταξύ 7ης Απριλίου 1994 και 29ης Δεκεμβρίου 1998, ή ότι, δεδομένης της σημαντικής συμμετοχής της στο κεφάλαιο της Socitrel, η πραγματική άσκηση της εν λόγω καθοριστικής επιρροής μπορούσε να τεκμαρθεί για την περίοδο μεταξύ 30ής Δεκεμβρίου 1998 και 19ης Σεπτεμβρίου 2002.

240 Πρώτον, το γεγονός ότι η Companhia Previdente είναι απλώς εταιρία χαρτοφυλακίου που δεν ασκεί δραστηριότητα δεν αρκεί για να ανατρέψει το τεκμήριο της πραγματικής ασκήσεως καθοριστικής επιρροής (βλ., συναφώς, αποφάσεις Schunk και Schunk Kohlenstoff-Technik κατά Επιτροπής, σκέψη 208 ανωτέρω, EU:T:2008:415, σκέψη 63, Shell Petroleum κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 208 ανωτέρω, EU:T:2011:355, σκέψη 70 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και E.ON Ruhrgas και E.ON κατά Επιτροπής, σκέψη 208 ανωτέρω, EU:T:2012:332, σκέψη 283) και ουδόλως αντιστρέφει το βάρος αποδείξεως, όπως εσφαλμένως υποστηρίζει η Socitrel.

241 Συναφώς, το γεγονός ότι η μητρική εταιρία περιορίζεται στη διαχείριση των συμμετοχών της, δεδομένης της εταιρικής μορφής της και του καταστατικού σκοπού της, δεν αρκεί από μόνο του για να κλονίσει τη θέση της Επιτροπής (βλ., συναφώς, αποφάσεις Schunk και Schunk Kohlenstoff-Technik κατά Επιτροπής, σκέψη 208 ανωτέρω, EU:T:2008:415, σκέψη 70, καθώς και FMC κατά Επιτροπής, σκέψη 210 ανωτέρω, EU:T:2011:282, σκέψη 130).

242 Εκ των ανωτέρω προκύπτει, επίσης, ότι το γεγονός ότι η Companhia Previdente και η Socitrel υπήρξαν εταιρίες με διαφορετική νομική προσωπικότητα και είχαν διαφορετικούς μετόχους και εταιρικές έδρες είναι άνευ σημασίας, καθόσον αποτελούσαν εν πάση περιπτώσει την ίδια επιχείρηση (βλ., συναφώς, απόφαση Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, σκέψη 197 ανωτέρω, EU:C:2011:620, σκέψη 53 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

243 Είναι άνευ σημασίας το επιχείρημα των προσφευγουσών ότι, κατά το πορτογαλικό δίκαιο, οι διαχειριστές της Companhia Previdente δεν την εκπροσωπούσαν όταν μετείχαν στο διοικητικό συμβούλιο της θυγατρικής της. Πρέπει, πράγματι, να υπομνησθεί ότι μια εταιρία δεν μπορεί να επικαλείται την εθνική νομοθεσία για να αποφύγει τους κανόνες της Ένωσης, καθόσον οι νομικές έννοιες που χρησιμοποιούνται στο δίκαιο της Ένωσης πρέπει κατ' αρχήν να ερμηνεύονται και να εφαρμόζονται ομοιόμορφα σε όλη την Ένωση (αποφάσεις της 1ης Φεβρουαρίου 1972, Hagen, 49/71, Συλλογή, EU:C:1972:6, σκέψη 6, και της 27ης Σεπτεμβρίου 2012, Heijmans κατά Επιτροπής, Τ-360/06, EU:T:2012:490, σκέψη 70).

244 Δεύτερον, για τον καταλογισμό της παραβατικής συμπεριφοράς της Socitrel στη μητρική της εταιρία δεν απαιτείται να αποδειχθεί ότι η μητρική επηρεάζει την πολιτική της θυγατρικής της στον συγκεκριμένο τομέα που αποτέλεσε το αντικείμενο της παραβάσεως (βλ., συναφώς, απόφαση Shell Petroleum κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 208 ανωτέρω, EU:T:2011:355, σκέψη 70).

245 Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι η μητρική εταιρία δεν δραστηριοποιούνταν στον κλάδο του προεντεταμένου χάλυβα δεν αρκεί για να ανατραπεί το τεκμήριο της πραγματικής ασκήσεως καθοριστικής επιρροής, επομένως είναι απορριπτέα η σχετική επιχειρηματολογία των προσφευγουσών.

246 Τρίτον, το γεγονός ότι η Companhia Previdente μετείχε σε πολλές άλλες εταιρίες που δραστηριοποιούνταν σε άλλους τομείς από εκείνον που αφορούσε η σύμπραξη είναι άνευ σημασίας, κατά πάγια νομολογία (βλ., συναφώς, απόφαση Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 149 ανωτέρω, EU:T:1999:80, σκέψη 989, και Shell Petroleum κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 214 ανωτέρω, EU:T:2012:478, σκέψη 52).

247 Τέταρτον, το επιχείρημα της Socitrel ότι έχαιρε πλήρους αυτοτέλειας όσον αφορά την εμπορική στρατηγική της πρέπει, επίσης, να απορριφθεί.

248 Συγκεκριμένα, αφενός, το τεκμήριο πραγματικής ασκήσεως καθοριστικής επιρροής δεν μπορεί να ανατραπεί εάν αποδειχθεί απλώς ότι η Socitrel διαχειριζόταν τη stricto sensu εμπορική πολιτική της, όπως είναι η στρατηγική της διανομής ή των τιμών, χωρίς να λαμβάνει σχετικώς οδηγίες από την Companhia Previdente. Ομοίως, δεδομένου ότι η αυτοτέλεια της Socitrel δεν εκτιμάται με γνώμονα μόνον τις πτυχές της επιχειρησιακής διαχειρίσεως της επιχειρήσεως, το γεγονός ότι η θυγατρική ουδέποτε έθεσε σε εφαρμογή, προς όφελος της μητρικής εταιρίας, μια ειδική πολιτική παροχής

πληροφοριών επί της σχετικής αγοράς δεν αρκεί για να αποδειχθεί η αυτοτέλειά της (βλ., συναφώς, απόφαση FMC κατά Επιτροπής, σκέψη 210 ανωτέρω, EU:T:2011:282, σκέψεις 105 επ. και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

249 Αφετέρου, η Socitrel προβάλλει απλώς ένα επιχείρημα του οποίου τη βασιμότητα δεν έχει εντούτοις αποδείξει. Απλώς μια επιχειρηματολογία δεν αρκεί πάντως για να ανατραπεί το τεκμήριο πραγματικής ασκήσεως καθοριστικής επιρροής (βλ., συναφώς, απόφαση Elf Aquitaine κατά Επιτροπής, σκέψη 197 ανωτέρω, EU:C:2011:620, σκέψη 61).

250 Πέμπτον, η αυτοτέλεια που είχε η Socitrel λόγω του ιστορικού πλαισίου εντός του οποίου η Companhia Previdente εξαγόρασε την εταιρία αυτή, η οποία ήταν προηγουμένως κρατική επιχείρηση, δεν μπορεί να συναχθεί μόνον από τη συγκεκριμένη περίσταση ούτε από το γεγονός ότι η προγενέστερη εκτελεστική διοίκηση παρέμενε υπό τις εντολές της επιχειρήσεως μετά την εξαγορά της.

251 Το επιχείρημα αυτό πρέπει, συνεπώς, να απορριφθεί.

252 Έκτον, πρέπει να διευκρινιστεί ότι, κατά πάγια νομολογία, ο καταλογισμός σε επιχείρηση παραβάσεως του άρθρου 101 ΣΛΕΕ δεν προϋποθέτει πράξη ή έστω γνώση της παραβάσεως αυτής εκ μέρους των εταίρων ή των κυριότερων διαχειριστών της εμπλεκομένης επιχειρήσεως, αλλά πράξη προσώπου το οποίο έχει εξουσιοδοτηθεί να ενεργεί για λογαριασμό της επιχειρήσεως (αποφάσεις της 7ης Ιουνίου 1983, Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, 100/80 έως 103/80, Συλλογή, EU:C:1983:158, σκέψη 97, και της 20ής Μαρτίου 2002, Brugg Rohrsysteme κατά Επιτροπής, Τ-15/99, Συλλογή, EU:T:2002:71, σκέψη 58).

253 Το γεγονός ότι η Companhia Previdente δεν γνώριζε την παραβατική συμπεριφορά της θυγατρικής της, εάν είχε αποδειχθεί, quod non, θα ήταν συνεπώς παντελώς άνευ σημασίας για την ενδεχόμενη στοιχειοθέτηση εις ολόκληρον ευθύνης της για τη συμπεριφορά της.

254 Πρέπει, επομένως, να διαπιστωθεί ότι οι προσφεύγουσες ουδόλως αποδεικνύουν ότι η Companhia Previdente δεν άσκησε καθοριστική επιρροή στη Socitrel και ότι η εν λόγω εταιρία συμπεριφερόταν με απόλυτη αυτοτέλεια στην αγορά.

255 Συνεπώς, ορθώς η Επιτροπή δέχθηκε την εις ολόκληρον ευθύνη της Companhia Previdente τόσο για την περίοδο μεταξύ 7ης Απριλίου 1994 και 29ης Δεκεμβρίου 1998 όσο και για την περίοδο που εκτείνεται από τις 30 Δεκεμβρίου 1998 έως τις 19 Σεπτεμβρίου 2002.

256 Πρέπει, κατά συνέπεια, να απορριφθούν τόσο το πρώτο σκέλος του τετάρτου λόγου ακυρώσεως που προβάλλει η Socitrel όσο και οι δύο πρώτοι λόγοι ακυρώσεως που προβάλλει η Companhia Previdente.

Επί του δευτέρου και του τρίτου σκέλους του τετάρτου λόγου ακυρώσεως που προβάλλει η Socitrel και επί του πρώτου και του δευτέρου σκέλους του τρίτου λόγου ακυρώσεως που προβάλλει η Companhia Previdente, επικουρικώς και όλως επικουρικώς, οι οποίοι στηρίζονται, αφενός, στην εσφαλμένη συνεκτίμηση του κύκλου εργασιών της Emesa, της Galycas και της ITC κατά τον υπολογισμό του ανωτάτου ορίου του 10 % και, αφετέρου, στην εσφαλμένη συνεκτίμηση του κύκλου εργασιών του έτους 2009 της Companhia Previdente

Υπόμνηση της προσβαλλομένης αποφάσεως

257 Για τον υπολογισμό του προβλεπομένου στο άρθρο 23 του κανονισμού 1/2003 ανωτάτου ορίου του 10 %, η Επιτροπή, αφού απέρριψε τα επιχειρήματα των προσφευγουσών, έλαβε υπόψη τον κύκλο εργασιών του ομίλου που αποτελείται από την Companhia Previdente και το σύνολο των θυγατρικών

της για το έτος 2009, συμπεριλαμβανομένων των Emesa, Galycas και ITC, τις οποίες εξαγόρασε η Companhia Previdente το 2004 και το 2005 (αιτιολογικές σκέψεις 1059, 1061, 1062, και 1063 έως 1069 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

Υπόμνηση των αρχών

258 Το άρθρο 23, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1/2003 προβλέπει ότι «[γ]ια καθεμία από τις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην παράβαση, το πρόστιμο δεν υπερβαίνει το 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος».

259 Το ανώτατο όριο του 10 % του κύκλου εργασιών, κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, πρέπει να υπολογιστεί βάσει του συνολικού κύκλου εργασιών όλων των εταιριών οι οποίες συνιστούν την οικονομική οντότητα που ενεργεί ως επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 101 ΣΛΕΕ (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 26ης Νοεμβρίου 2013, Groupe Gascogne κατά Επιτροπής, C-58/12 P, EU:C:2013:770, σκέψη 56, και HFB κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 200 ανωτέρω, EU:T:2002:70, σκέψη 528).

260 Πράγματι, αυτό το ανώτατο όριο του ύψους του προστίμου αποβλέπει στο να αποφευχθεί η επιβολή προστίμων, τα οποία είναι προβλέψιμο ότι οι επιχειρήσεις, ενόψει του μεγέθους τους, όπως αυτό καθορίζεται, έστω κατά προσέγγιση και ατελώς, από τον συνολικό κύκλο εργασιών τους, δεν θα είναι σε θέση να καταβάλουν. Πρόκειται, συνεπώς, για όριο το οποίο εφαρμόζεται ομοιόμορφα σε όλες τις επιχειρήσεις και καθορίζεται βάσει του μεγέθους εκάστης αυτών, έχει δε ως σκοπό να αποφευχθούν πρόστιμα υπερβολικού και δυσανάλογου ύψους (βλ. απόφαση Groupe Gascogne κατά Επιτροπής, σκέψη 259 ανωτέρω, EU:C:2013:770, σκέψη 48 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

261 Ο σκοπός αυτός πρέπει να συνδυαστεί, εντούτοις, με την ανάγκη διασφαλίσεως επαρκούς αποτρεπτικού αποτελέσματος του προστίμου, η οποία δικαιολογεί τη συνεκτίμηση του μεγέθους και της οικονομικής ισχύος της εμπλεκομένης επιχειρήσεως, δηλαδή των συνολικών πόρων του αυτουργού της παραβάσεως (βλ. απόφαση Groupe Gascogne κατά Επιτροπής, σκέψη 259 ανωτέρω, EU:C:2013:770, σκέψη 49 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

262 Πράγματι, ο επιζητούμενος αντίκτυπος για την εμπλεκόμενη επιχείρηση είναι αυτός που δικαιολογεί το να λαμβάνεται υπόψη το μέγεθος και οι συνολικοί πόροι της με σκοπό να διασφαλισθεί επαρκές αποτρεπτικό αποτέλεσμα του προστίμου, δεδομένου ότι η κύρωση δεν πρέπει να είναι αμελητέα, υπό το πρίσμα, ιδίως, της οικονομικής δυνατότητας της εν λόγω επιχειρήσεως (βλ. απόφαση Groupe Gascogne κατά Επιτροπής, σκέψη 259 ανωτέρω, EU:C:2013:770, σκέψη 50 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

263 Υπό τις συνθήκες αυτές, όταν πρόκειται για την εκτίμηση των οικονομικών πόρων επιχειρήσεως στην οποία καταλογίζεται παραβίαση των κανόνων ανταγωνισμού του δικαίου της Ένωσης, δικαιολογείται η συνεκτίμηση του κύκλου εργασιών του συνόλου των εταιριών ως προς τις οποίες η οικεία επιχείρηση έχει τη δυνατότητα ασκήσεως καθοριστικής επιρροής (απόφαση Groupe Gascogne κατά Επιτροπής, σκέψη 259 ανωτέρω, EU:C:2013:770, σκέψη 51).

264 Αντιθέτως, εάν η οικονομική ενότητα της επιχειρήσεως διασπάστηκε κατά την περίοδο μεταξύ της διακοπής της παραβάσεως και της εκδόσεως της αποφάσεως περί επιβολής προστίμου, κάθε αποδέκτης της αποφάσεως δικαιούται να τύχει ατομικής εφαρμογής του επίμαχου ανωτάτου ορίου (βλ., συναφώς, απόφαση της 15ης Ιουνίου 2005, Tokai Carbon κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-71/03, T-74/03, T-87/03 και T-91/03, EU:T:2005:220, σκέψη 390).

265 Εξάλλου, όσον αφορά τον προσδιορισμό του «προηγούμενου οικονομικού έτους», κατά την έννοια του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, από τη νομολογία προκύπτει ότι, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν υπάρχει καμία ένδειξη ότι η επιχείρηση έπαυσε τις εμπορικές της δραστηριότητες

ή εξέτρεψε δολίως τον κύκλο εργασιών της προκειμένου να αποφύγει την επιβολή βαρέος προστίμου, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή οφείλει να καθορίζει το ανώτατο όριο του προστίμου με βάση τον πλέον πρόσφατο κύκλο εργασιών ο οποίος αντικατοπτρίζει ένα πλήρες έτος οικονομικής δραστηριότητας (απόφαση της 29ης Νοεμβρίου 2005, Britannia Alloys & Chemicals κατά Επιτροπής, Τ-33/02, Συλλογή, EU:T:2005:428, σκέψη 49).

266 Το Γενικό Δικαστήριο έχει, επίσης, αποφανθεί ότι η Επιτροπή δεν έχει την αυθαίρετη εξουσία να εφαρμόζει το ανώτατο όριο του 10 % σε οικονομικά έτη προγενέστερα του οικονομικού έτους που προηγείται της εκδόσεως της αποφάσεως. Η Επιτροπή μπορεί να λάβει υπόψη ένα τέτοιο προγενέστερο οικονομικό έτος μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν, για παράδειγμα, η οικεία επιχείρηση δεν πραγματοποίησε κανέναν κύκλο εργασιών κατά το προγενέστερο της εκδόσεως της αποφάσεως της Επιτροπής οικονομικό έτος. Επιπροσθέτως, η Επιτροπή δεν διαθέτει, ακόμη και στην περίπτωση αυτή, ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως κατά την επιλογή του οικονομικού έτους που θα χρησιμοποιήσει για τον καθορισμό του ανωτάτου ορίου του προστίμου. Πράγματι, υποχρεούται να παραπέμπει στο τελευταίο πλήρες οικονομικό έτος που αντικατοπτρίζει ένα πλήρες έτος κανονικών οικονομικών δραστηριοτήτων (βλ., συναφώς, απόφαση Britannia Alloys & Chemicals κατά Επιτροπής, σκέψη 265 ανωτέρω, EU:T:2005:428, σκέψεις 39 έως 42 και 74).

267 Συνεπώς, καίτοι από τη νομολογία προκύπτει ότι, για τον υπολογισμό του ανωτάτου ορίου του προστίμου που προβλέπει το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, η Επιτροπή πρέπει, κατ' αρχήν, να λαμβάνει υπόψη τον κύκλο εργασιών που πραγματοποίησε η οικεία επιχείρηση κατά το τελευταίο πλήρες οικονομικό έτος από την ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως περί επιβολής του προστίμου (βλ., συναφώς, απόφαση της 7ης Ιουνίου 2007, Britannia Alloys & Chemicals κατά Επιτροπής, C-76/06 P, Συλλογή, EU:C:2007:326, σκέψη 32), εντούτοις, όπως προκύπτει από το περιεχόμενο και τους σκοπούς που επιδιώκει η ρύθμιση της οποίας η εν λόγω διάταξη αποτελεί μέρος, όταν ο κύκλος εργασιών του οικονομικού έτους που προηγείται της εκδόσεως της αποφάσεως της Επιτροπής δεν αντιπροσωπεύει μια πλήρη περίοδο κανονικής οικονομικής δραστηριότητας δώδεκα μηνών και, συνεπώς, δεν παρέχει καμία χρήσιμη ένδειξη για την πραγματική οικονομική κατάσταση της οικείας επιχειρήσεως και το κατάλληλο ύψος του προστίμου που πρέπει να της επιβληθεί, ο εν λόγω κύκλος εργασιών δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη για τον καθορισμό του ανωτάτου ορίου του προστίμου. Στην περίπτωση αυτή, η οποία συντρέχει μόνον υπό εξαιρετικές περιστάσεις, η Επιτροπή οφείλει να λαμβάνει υπόψη, για τον υπολογισμό του ανωτάτου ορίου του προστίμου, το τελευταίο πλήρες οικονομικό έτος που αντικατοπτρίζει ένα πλήρες έτος κανονικών οικονομικών δραστηριοτήτων (απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2012, 1. garantovaná κατά Επιτροπής, Τ-392/09, EU:T:2012:674, σκέψη 86, επικυρωθείσα κατ' αναίρεση με την απόφαση της 15ης Μαΐου 2014, 1. garantovaná κατά Επιτροπής, C-90/13 P, EU:C:2014:326).

268 Διευκρινίζεται, συναφώς, ότι η αναφορά της νομολογίας σε «πλήρες οικονομικό έτος κανονικής οικονομικής δραστηριότητας» αποσκοπεί στο να μη λαμβάνεται υπόψη ένα οικονομικό έτος κατά το οποίο η οικεία επιχείρηση βρισκόταν στο στάδιο περατώσεως των δραστηριοτήτων της, χωρίς όμως να έχει παύσει ακόμη κάθε οικονομική δραστηριότητα, και, γενικότερα, ένα οικονομικό έτος κατά το οποίο η συμπεριφορά της εν λόγω επιχειρήσεως στην αγορά δεν αντιστοιχούσε στη συμπεριφορά επιχειρήσεως που ασκεί οικονομική δραστηριότητα κατά τη συνήθη του όρου έννοια. Αντιθέτως, μόνον το γεγονός ότι ο κύκλος εργασιών ή το κέρδος που έχει πραγματοποιηθεί σε συγκεκριμένη εταιρική χρήση υπολείπεται ή υπερβαίνει κατά πολύ τον κύκλο εργασιών που έχει πραγματοποιηθεί σε προγενέστερες χρήσεις δεν σημαίνει ότι η συγκεκριμένη χρήση δεν αποτελεί πλήρες οικονομικό έτος κανονικής οικονομικής δραστηριότητας (απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2012, Almamet κατά Επιτροπής, Τ-410/09, EU:T:2012:676, σκέψη 253).

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

269 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι εσφαλμένως η Επιτροπή, αφενός, έλαβε υπόψη τον κύκλο εργασιών της Emesa, της Galycas και της ITC κατά τον υπολογισμό του ανωτάτου ορίου του 10 % και, αφετέρου, έλαβε συναφώς υπόψη τον κύκλο εργασιών του έτους 2009 της Companhia Previdente.

270 Το επιχείρημα αυτό όμως δεν ευσταθεί.

271 Αφενός, όσον αφορά το οικονομικό έτος που έπρεπε να ληφθεί υπόψη για την εφαρμογή του ανωτάτου ορίου του 10 %, η Επιτροπή όφειλε να κάνει χρήση του συνολικού κύκλου εργασιών του έτους 2009 όσον αφορά την Companhia Previdente, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, χωρίς να ήταν αναγκαίο να λάβει υπόψη τυχόν διακυμάνσεις προς τα πάνω ή προς τα κάτω αυτού του κύκλου εργασιών σε σχέση με την ημερομηνία διακοπής της παραβάσεως, καθόσον η Companhia Previdente δεν βρισκόταν, όντως, σε εξαιρετική κατάσταση που να επιτρέπει την απόκλιση από τον εν λόγω κανόνα κατά την έννοια της νομολογίας του Γενικού Δικαστηρίου και του Δικαστηρίου στην υπόθεση Britannia Alloys & Chemicals κατά Επιτροπής (βλ. σκέψη 266 ανωτέρω).

272 Τα επιχειρήματα των προσφευγουσών επ' αυτού του θέματος, όπως και η σχετική με τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας επιχειρηματολογία, πρέπει συνεπώς να απορριφθούν.

273 Αφετέρου, η Επιτροπή όφειλε να υπολογίσει το ανώτατο όριο του 10 % του κύκλου εργασιών, κατά την έννοια του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, βάσει του συνολικού κύκλου εργασιών όλων των εταιριών που αποτελούσαν την οικονομική οντότητα, η οποία ενεργούσε ως επιχείρηση, κατά την παρατιθέμενη στη σκέψη 263 ανωτέρω νομολογία.

274 Συνεπώς έπρεπε να λάβει υπόψη, για τον σκοπό αυτό, τον κύκλο εργασιών της Emesa, της Galycas και της ITC, οι οποίες ήταν μέλη του ομίλου Companhia Previdente το 2009, και το πρόστιμο που επιβλήθηκε στις προσφεύγουσες δεν είναι, συνεπώς, δυσανάλογο εξ αυτού του λόγου.

275 Περαιτέρω πρέπει να διαπιστωθεί, όπως υπογραμμίζει η Επιτροπή, ότι η Companhia Previdente κρίθηκε εις ολόκληρον υπεύθυνη μόνο για τη συμπεριφορά της Socitrel, η οποία ήταν θυγατρική της Companhia Previdente κατά τον χρόνο τελέσεως της παραβάσεως και όχι για το πρόστιμο που επιβλήθηκε στις Emesa, Galycas και ITC, οι οποίες δεν ανήκαν τότε στην Companhia Previdente.

276 Συνεπώς πρέπει να απορριφθούν το δεύτερο και το τρίτο σκέλος του τετάρτου λόγου ακυρώσεως που προβάλλει η Socitrel καθώς και το πρώτο και το δεύτερο σκέλος του τρίτου λόγου ακυρώσεως που προβάλλει η Companhia Previdente.

5. *Επί του πέμπτου λόγου ακυρώσεως που προβάλλει η Socitrel, ο οποίος στηρίζεται στην παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης κατά την εφαρμογή των σημείων 13 και 22 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006 καθώς και στην έλλειψη αιτιολογίας*

Υπόμνηση των αρχών

277 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, για τον καθορισμό του ύψους των προστίμων πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η διάρκεια της παραβάσεως και όλα τα στοιχεία που έχουν σχέση με την εκτίμηση της σοβαρότητάς της (βλ. αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 2013, Gosselin Group κατά Επιτροπής, C-429/11 P, EU:C:2013:463, σκέψη 88 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και Team Relocations κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-444/11 P, EU:C:2013:464, σκέψη 98 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

278 Από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει συναφώς ότι η σοβαρότητα των παραβάσεων στο δίκαιο της Ένωσης περί ανταγωνισμού πρέπει να στηρίζεται σε ικανό αριθμό στοιχείων όπως είναι, μεταξύ άλλων, οι ιδιομορφίες της υποθέσεως, το πλαίσιο στο οποίο αυτή εντάσσεται και το αποτρεπτικό αποτέλεσμα των προστίμων, χωρίς όμως να υφίσταται δεσμευτική ή εξαντλητική απαρίθμηση κριτηρίων τα οποία πρέπει υποχρεωτικώς να λαμβάνονται υπόψη (βλ. αποφάσεις Gosselin Group κατά Επιτροπής, σκέψη 277 ανωτέρω, EU:C:2013:463, σκέψη 89 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και Team Relocations κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 277 ανωτέρω, EU:C:2013:464, σκέψη 99 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

279 Στα στοιχεία που μπορούν να ληφθούν υπόψη για την εκτίμηση της σοβαρότητας των παραβάσεων συγκαταλέγονται η συμπεριφορά εκάστης των επιχειρήσεων, ο ρόλος τους στη δημιουργία της συμπράξεως, το κέρδος που μπόρεσαν να αποκομίσουν από αυτή, το μέγεθός τους και η αξία των σχετικών εμπορευμάτων, καθώς και ο κίνδυνος που αντιπροσωπεύουν παραβάσεις αυτού του είδους για τους σκοπούς της Ένωσης (βλ. αποφάσεις της 12ης Νοεμβρίου 2009, Carbone-Lorraine κατά Επιτροπής, C-554/08 P, EU:C:2009:702, σκέψη 43 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, Gosselin Group κατά Επιτροπής, σκέψη 277 ανωτέρω, EU:C:2013:463, σκέψη 90 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και Team Relocations κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 277 ανωτέρω, EU:C:2013:464, σκέψη 100 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

280 Από πάγια νομολογία προκύπτει, επίσης, ότι το γεγονός ότι μια επιχείρηση δεν συμμετέσχε σε όλες τις συστατικές μιας συμπράξεως παραμέτρους ή διαδραμάτισε ήσσονα ρόλο σε όποιες πτυχές συμμετέσχε δεν ασκεί καμία επιρροή στην απόδειξη της υπάρξεως παραβάσεως. Μολονότι η ενδεχομένως περιορισμένη σημασία της συμμετοχής της οικείας επιχειρήσεως δεν μπορεί, συνεπώς, να αναιρέσει την προσωπική ευθύνη της για το σύνολο της παραβάσεως, μπορεί εντούτοις να ασκεί επιρροή στην εκτίμηση του περιεχομένου και της σοβαρότητας της παραβάσεως και, επομένως, στην επιμέτρηση της κυρώσεως (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 8ης Ιουλίου 1999, Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Συλλογή, EU:C:1999:356, σκέψη 90, της 7ης Ιανουαρίου 2004, Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, Συλλογή, EU:C:2004:6, σκέψη 86, Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 200 ανωτέρω, EU:C:2005:408, σκέψη 145).

281 Συγκεκριμένα έχει κριθεί ότι η Επιτροπή οφείλει να λαμβάνει υπόψη, κατά την εκτίμηση της σοβαρότητας της συμμετοχής κάθε παραβάτη σε σύμπραξη, το γεγονός ότι ορισμένοι παραβάτες, ενδεχομένως, δεν έχουν κριθεί υπεύθυνοι, κατά την έννοια της αποφάσεως Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, σκέψη 280 ανωτέρω (EU:C:1999:356, σκέψη 87), για όλες τις πτυχές της εν λόγω συμπράξεως (απόφαση της 19ης Μαΐου 2010, Χαλκόρ κατά Επιτροπής, Τ-21/05, Συλλογή, EU:T:2010:205, σκέψη 100).

282 Όσον αφορά την αρχή της αναλογικότητας, πρέπει να υπομνησθεί ότι η εν λόγω αρχή επιτάσσει οι πράξεις των οργάνων της Ένωσης να μη βαίνουν πέραν των ορίων του πρόσφορου και αναγκαίου για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού. Στο πλαίσιο της επιμετρήσεως των προστίμων, η σοβαρότητα των παραβάσεων πρέπει να αποδεικνύεται βάσει διαφόρων στοιχείων και δεν πρέπει να προσδίδεται σε κανένα από τα στοιχεία αυτά δυσανάλογη σημασία σε σχέση με τα άλλα στοιχεία εκτιμήσεως. Η αρχή της αναλογικότητας συνεπάγεται στο πλαίσιο αυτό ότι η Επιτροπή οφείλει να καθορίζει το πρόστιμο κατ' αναλογίαν προς τα στοιχεία που λαμβάνει υπόψη για να εκτιμήσει τη σοβαρότητα της παραβάσεως και ότι οφείλει, συναφώς, να εφαρμόζει τα στοιχεία αυτά κατά τρόπο συνεπή και αντικειμενικώς δικαιολογημένο (βλ. αποφάσεις της 27ης Σεπτεμβρίου 2006, Jungbunzlauer κατά Επιτροπής, Τ-43/02, Συλλογή, EU:T:2006:270, σκέψεις 226 έως 228 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και της 28ης Απριλίου 2010, Gütermann και Zwicky κατά Επιτροπής, Τ-456/05 και Τ-457/05, Συλλογή, EU:T:2010:168, σκέψη 264 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

283 Τέλος, κατά πάγια νομολογία, η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως επιβάλλει να μην αντιμετωπίζονται κατά διαφορετικό τρόπο συγκρίσιμες καταστάσεις ούτε κατά τον ίδιο τρόπο διαφορετικές καταστάσεις, εκτός εάν η αντιμετώπιση αυτή δικαιολογείται αντικειμενικώς (βλ. απόφαση της 3ης Μαΐου 2007, Advocaten voor de Wereld, C-303/05, Συλλογή, EU:C:2007:261, σκέψη 56 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

Επί του βασίμου του πέμπτου λόγου ακυρώσεως

284 Κατ'αρχάς, η Socitrel υποστηρίζει ότι, με την εφαρμογή ενός ποσοστού σοβαρότητας της τάξεως του 18 % και την επιβολή εις βάρος της πρόσθετου ποσού βάσει του ίδιου ποσοστού προς αποτροπή τυχόν επαναλήψεως, είχε σχεδόν την ίδια μεταχείριση με την Emesa και την Tycsa, στις οποίες εφαρμόστηκε ποσοστό της τάξεως του 19 %, ενώ η παράβαση που διέπραξε ήταν πολύ λιγότερο σημαντική από την παράβαση που διέπραξαν οι εν λόγω δύο άλλες επιχειρήσεις.

285 Στη συνέχεια προβάλλει, κατ' ουσίαν, ότι η Επιτροπή παρέλειψε να λάβει υπόψη, κατά τον καθορισμό του ποσοστού σοβαρότητας, μια σειρά δικών της παραμέτρων, όπως το γεγονός ότι ήταν μικρή οικογενειακή επιχείρηση, ότι συμμετείχε για πρώτη φορά στη σύμπραξη, ότι η συμμετοχή της ήταν ευκαιριακή και ότι λόγω των ελάχιστων νομικών και οικονομικών γνώσεών της, εξαιτίας του μικρού μεγέθους της, είχε πρόσθετες δυσκολίες να υπολογίσει τις συνέπειες της συμπεριφοράς της.

286 Τέλος, εκτιμά ότι η απόφαση στερείται αιτιολογίας στο μέτρο που δεν μπορεί να αντιληφθεί τους λόγους βάσει των οποίων καθορίστηκαν το ποσοστό σοβαρότητας και το πρόσθετο ποσό.

287 Το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί όμως να γίνει δεκτό.

288 Πρώτον πρέπει να υπομνησθεί ότι η Επιτροπή, στην προσβαλλόμενη απόφαση (αιτιολογική σκέψη 953), όρισε τρεις κατηγορίες για τον καθορισμό του ποσοστού σοβαρότητας, βάσει της φύσεως της διαπραχθείσας παραβάσεως (αιτιολογικές σκέψεις 939 έως 945), του συνδυασμένου μεριδίου αγοράς (αιτιολογική σκέψη 946) και της γεωγραφικής διαστάσεως της συμπράξεως (αιτιολογικές σκέψεις 947 έως 949):

— μια κατηγορία με ποσοστό 16 %, η οποία αφορά μόνον τη Fundia και δικαιολογείται από το γεγονός ότι η επιχείρηση αυτή συμμετέσχε μόνο στον «συντονισμό» της Addtek (αιτιολογική σκέψη 939),

— μια κατηγορία με ποσοστό 18 %, το οποίο δικαιολογείται βάσει δύο κριτηρίων: τη συμμετοχή μόνο στην ομάδα Ισπανίας και τη μεταγενέστερη γνώση της πανευρωπαϊκής διαστάσεως της συμπράξεως· η Socitrel περιλαμβάνεται στην κατηγορία αυτή (αιτιολογική σκέψη 949),

— μια κατηγορία με ποσοστό 19 %, στην οποία συγκαταλέγονται όλες οι άλλες επιχειρήσεις που μετείχαν στη σύμπραξη (αιτιολογική σκέψη 953).

289 Πρέπει να διαπιστωθεί ότι η Emesa και η Tycsa είχαν ενεργό συμμετοχή στην ομάδα Ζυρίχης (από το 1992 η πρώτη και από το 1993 η δεύτερη) και στην ομάδα Ευρώπης, ενώ η Socitrel δεν συμμετέσχε σε καμιά από τις εν λόγω ομάδες, γεγονός το οποίο έλαβε υπόψη η Επιτροπή.

290 Βεβαίως, η απόκλιση μεταξύ των ποσοστών των αντίστοιχων κατηγοριών στις οποίες εμπίπτουν η Emesa και η Tycsa, αφενός, και η Socitrel, αφετέρου, είναι μικρή, αλλά πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά το σημείο 21 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006, το ποσοστό της αξίας των πωλήσεων που θα λαμβάνεται υπόψη μπορεί να ανέλθει έως το 30 % και ότι, κατά το σημείο 23 αυτών των κατευθυντήριων γραμμών, οι οριζόντιες συμφωνίες καθορισμού τιμών, κατανομής αγορών και περιορισμού της παραγωγής, που είναι κατά κανόνα μυστικές, είναι, από την ίδια τη φύση τους, μεταξύ των πλέον επιζήμιων περιορισμών του ανταγωνισμού και στο πλαίσιο της πολιτικής

ανταγωνισμού πρέπει να τιμωρούνται αυστηρώς. Κατά συνέπεια, το ποσοστό της αξίας των πωλήσεων που θα λαμβάνεται υπόψη για τέτοιου είδους παραβάσεις θα ορίζεται κατά κανόνα στα υψηλότερα όρια της ανωτέρω κλίμακας.

291 Επιβάλλεται, εν προκειμένω, η διαπίστωση ότι, λαμβανομένης υπόψη της φύσεως της παραβάσεως που εκτίθεται στην αιτιολογική σκέψη 939 της προσβαλλομένης αποφάσεως (κατανομή της αγοράς /καθορισμός ποσοστώσεων, κατανομή πελατών και οριζόντιος καθορισμός τιμών), το ποσοστό σοβαρότητας που εφάρμοσε η Επιτροπή για την κατηγορία των επιχειρήσεων που διέπραξαν την παράβαση βρίσκεται στη βάση των υψηλότερων ορίων της κλίμακας (από 15 % έως 30 %), με αποτέλεσμα να είναι μικρή η απόκλιση με άλλη κατηγορία επιχειρήσεων που διέπραξαν παράβαση η οποία επίσης χαρακτηρίζεται από οριζόντιες συμφωνίες καθορισμού τιμών, κατανομής αγορών και περιορισμού της παραγωγής.

292 Εξάλλου πρέπει, επίσης, να διαπιστωθεί ότι η διάκριση στην οποία προέβη η Επιτροπή μεταξύ της κατηγορίας στην οποία εμπίπτουν ιδίως η Emesa και η Tycsa, αφενός, και εκείνης στην οποία εμπίπτουν οι Socitrel, Fapricela και Proderac, αφετέρου, στηρίζεται σε αντικειμενικά στοιχεία.

293 Η Socitrel δεν μπορεί συνεπώς, στηριζόμενη μόνο στην εν λόγω μικρή διαφορά μεταξύ των δύο ποσοστών σοβαρότητας που δέχτηκε η Επιτροπή, να προβάλει παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

294 Δεύτερον, η Socitrel διατείνεται ότι η συμμετοχή της περιορίστηκε στην Ιβηρική Χερσόνησο.

295 Πρέπει να διαπιστωθεί ότι η Επιτροπή έλαβε ορθώς υπόψη το στοιχείο αυτό, δεχόμενη, ως προς την αξία των πωλήσεων, μόνον τις πωλήσεις που η Socitrel είχε πραγματοποιήσει στην Ιβηρική Χερσόνησο (αιτιολογική σκέψη 949 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

296 Τρίτον, η Socitrel υποστηρίζει ότι δεν ελήφθη υπόψη ο ήσσονος σημασίας ρόλος της. Διατείνεται, επίσης, ότι είχε μόνον περιφερειακό και όχι πρωταγωνιστικό ρόλο στο πλαίσιο της συμπράξεως, αντιθέτως προς άλλες ιβηρικές επιχειρήσεις όπως η Tycsa και η Emesa.

297 Πρέπει να υπομνησθεί ότι ο ήσσονος σημασίας ρόλος μιας επιχειρήσεως στη σύμπραξη συνιστά ελαφρυντική περίσταση, η οποία εκτιμάται αυτοτελώς από την αντικειμενική σοβαρότητα της παραβάσεως αυτής.

298 Πρέπει, συνεπώς, να απορριφθεί το σχετικό επιχείρημα της Socitrel και να γίνει, κατά τα λοιπά, παραπομπή στα συγκεκριμένα επιχειρήματα που προβάλλει συναφώς η Socitrel στο πλαίσιο του έκτου λόγου ακυρώσεως.

299 Τέταρτον, όσον αφορά τα όσα υποστηρίζει η Socitrel σχετικά με το ότι είναι μικρή επιχείρηση που μετέχει σε οικογενειακό όμιλο, πρέπει να υπομνησθεί ότι η αξία των πωλήσεων που ελήφθη υπόψη από την Επιτροπή στην προσβαλλόμενη απόφαση για τον καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου (βλ. σκέψη 20 ανωτέρω) στηρίζεται στις πωλήσεις APC της Socitrel το 2001.

300 Συνεπώς, το μέγεθος της Socitrel στην αγορά, ακόμη κι αν υποτεθεί μικρό, αντανακλάται στο ποσό του προστίμου που της επιβλήθηκε λαμβανομένης υπόψη της αξίας των πωλήσεων που της αναλογούν.

301 Όσον αφορά το κατά πόσο το μικρό της μέγεθος και η συμμετοχή της σε οικογενειακό όμιλο επηρεάζουν τις νομικές και οικονομικές γνώσεις της, οι οποίες, κατά τη Socitrel, την παρεμπόδισαν να υπολογίσει την ακριβή έκταση της συμπράξεως στην οποία συμμετείχε, πρέπει να υπομνησθεί ότι η Socitrel μετέχει στον όμιλο της Companhia Previdente που περιλαμβάνει 27 θυγατρικές, οι οποίες δραστηριοποιούνται σε διάφορους τομείς της οικονομίας (βλ. σημεία 129 και 130 του δικογράφου της προσφυγής).

302 Πρόκειται, συνεπώς, για μεγάλο οικονομικό όμιλο δραστηριοτήτων, του οποίου ο ενοποιημένος παγκόσμιος κύκλος εργασιών ανερχόταν, το 2009, σε 125 904 527 ευρώ.

303 Η διαχείριση μιας τέτοιας δομής και δη, όσον αφορά τη Socitrel και την Companhia Previdente, από κοινά μέλη του διοικητικού συμβουλίου, τόσο μεταξύ του 1994 και του 1998 όσο και μεταξύ του 1998 και του 2002 (βλ. το έγγραφο της 29ης Ιουνίου 2006 που η Socitrel απέστειλε στην Επιτροπή, το οποίο παρατίθεται στις σ. 19662 έως 19664 του διοικητικού φακέλου), τα οποία μετείχαν τα ίδια στις συναντήσεις της ομάδας Ισπανίας, καθιστά έωλη τη θέση της Socitrel ότι κανένα από τα πρόσωπα αυτά δεν γνώριζε ότι η συμμετοχή σε σύμπραξη ήταν παράνομη και ενείχε τον κίνδυνο επιβολής σημαντικού προστίμου στην επιχείρηση.

304 Εν πάση περιπτώσει, πρέπει να υπομνησθεί ότι κατ' αρχήν οι ίδιες οι επιχειρήσεις φέρουν τον κίνδυνο τυχόν εσφαλμένης εκτιμήσεως της νομικής καταστάσεώς τους, σύμφωνα με τον γενικό κανόνα ότι άγνοια νόμου δεν συγχωρείται (προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott στην υπόθεση Schenker & Co. κ.λπ., C-681/11, Συλλογή, EU:C:2013:126, σημείο 57).

305 Κατά τα λοιπά πρέπει να διαπιστωθεί ότι το επιχείρημα της Socitrel συγχέεται με τις αιτιάσεις που προβάλλουν η ίδια και η μητρική εταιρία της σχετικά με τη συνεκτίμηση του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχειρήσεως που αποτελείται από την Companhia Previdente και τις διάφορες θυγατρικές της για τον υπολογισμό του ανωτάτου ορίου του 10 %, επιχείρημα το οποίο πρέπει να απορριφθεί (βλ. σκέψη 276 ανωτέρω).

306 Τέλος, από το σύνολο των σκέψεων αυτών καθώς και από όσα εκτίθενται σε σχέση με τον πρώτο λόγο ακυρώσεως (βλ. σκέψεις 107 επ. ανωτέρω) προκύπτει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν στερείται αιτιολογίας.

307 Ως προς όσα υποστηρίζει η Socitrel σχετικά με την προηγούμενη πρακτική της Επιτροπής, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η πρακτική της Επιτροπής δεν μπορεί να αποτελεί νομικό πλαίσιο για τα πρόστιμα που επιβάλλονται στον τομέα του ανταγωνισμού (βλ., συναφώς, απόφαση Heineken Nederland και Heineken κατά Επιτροπής, σκέψη 147 ανωτέρω, EU:C:2012:829, σκέψη 108 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), τούτο δε ισχύει τόσο για τον καθορισμό του ποσού των ατομικών προστίμων όσο και για την εκ μέρους της Επιτροπής ερμηνεία των κατευθυντήριων γραμμών της (βλ., συναφώς, απόφαση Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 200 ανωτέρω, EU:C:2005:408, σκέψεις 227 και 230), είτε πρόκειται, συνεπώς, για το γενικό επίπεδο των προστίμων είτε πρόκειται για τη μεθοδολογία που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό τους.

308 Πρέπει, περαιτέρω, να επισημανθεί ότι η Socitrel δεν προβάλλει κανένα επιχείρημα προς στήριξη των ανωτέρω, τα οποία υποστηρίζει όλως παρεμπιπτόντως στο σημείο 193 του δικογράφου της προσφυγής της.

309 Το ίδιο ισχύει και για την προβαλλόμενη παραβίαση εκ μέρους της Επιτροπής της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, η οποία περιλαμβάνεται στον τίτλο του συγκεκριμένου λόγου ακυρώσεως χωρίς να αναλύεται στη συνέχεια.

310 Συνακόλουθα, ο πέμπτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

6. *Επί του έκτου λόγου ακυρώσεως που προβάλλει η Socitrel περί παραβιάσεως των αρχών της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως, στο μέτρο που ο ήσσονος σημασίας ή παθητικός ρόλος της προσφεύγουσας δεν ελήφθη υπόψη ως ελαφρυντική περίσταση*

Υπόμνηση της προσβαλλομένης αποφάσεως

311 Κατά τις αιτιολογικές σκέψεις 985 και 986 της προσβαλλομένης αποφάσεως:

«(985) Η Socitrel και η Companhia Previdente υποστηρίζουν […] ότι η Socitrel έλαβε μέρος μόνο στην ομάδα Ισπανίας, της οποίας οι δραστηριότητες ήταν ήσσονος σημασίας σε σχέση με εκείνες των άλλων ομάδων και ότι η Socitrel δεν ήταν ιδρυτικό μέλος της ομάδας Ισπανίας. Διατείνονται επίσης ότι, όσον αφορά την πορτογαλική αγορά, η Socitrel δεν μετείχε αρχικώς στις δραστηριότητες της συμπράξεως, μολονότι επρόκειτο για την κυριότερη αγορά της. Επιπροσθέτως, η Socitrel παρήγαγε μόνο σύρμα και όχι συρματόσχοινο που θεωρείται το κύριο προϊόν της συμπράξεως και η συμπεριφορά της επηρέασε μόνον ένα μικρό τμήμα της ευρωπαϊκής αγοράς. Η SLM και η ITC επικαλούνται, επίσης, το γεγονός ότι δεν μετείχαν από την αρχή στη σύμπραξη.

(986) Η Επιτροπή παρατηρεί, κατ' αρχάς, ότι η Socitrel είχε τακτική συμμετοχή στις συναντήσεις της ομάδας Ισπανίας, μετέχοντας συστηματικώς σε περισσότερες από σαράντα συναντήσεις μεταξύ 7ης Απριλίου 1994 και της ημερομηνίας των ελέγχων της Επιτροπής. Είχε πλήρη συμμετοχή στις συμφωνίες με αντικείμενο τις ποσοστώσεις και την κατανομή των πελατών, τον καθορισμό των τιμών και την ανταλλαγή ευαίσθητων εμπορικών πληροφοριών με άλλα μέλη της ομάδας Ισπανίας, όπως εκτίθεται στο [σημείο] 9.2.2. Ο ρόλος της δεν μπορεί, συνεπώς, να χαρακτηριστεί ούτε "ιδιαίτερα περιορισμένος" κατά την έννοια των κατευθυντήριων γραμμών του 2006, αλλά ούτε και παθητικός ή μιμητικός, κατά την έννοια των κατευθυντήριων γραμμών του 1998. Το γεγονός ότι η Socitrel δεν μετείχε τακτικώς στις πανευρωπαϊκές συναντήσεις, όταν ήταν μέλος της ομάδας Ισπανίας, είναι άνευ σημασίας, ιδίως λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι η Socitrel πωλούσε προϊόντα μόνο στην Ισπανία και στην Πορτογαλία, δηλαδή στην περιοχή που κάλυπτε η ομάδα Ισπανίας, και συνεπώς είχε πλήρη συμμετοχή στη σύμπραξη στο επίπεδο που είχε γι' αυτήν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον. Εν πάση περιπτώσει, από κανένα αποδεικτικό στοιχείο δεν προκύπτει ότι η Socitrel απείχε από την εφαρμογή των παραβατικών συμφωνιών ακολουθώντας ανταγωνιστική συμπεριφορά στην αγορά. Τέλος, το γεγονός ότι η συμπεριφορά της Socitrel επηρέασε μόνον περιορισμένο τμήμα της ευρωπαϊκής αγοράς (κατ' ουσίαν την Ισπανία και την Πορτογαλία) και ότι πωλούσε μόνο σύρμα και το γεγονός ότι οι Socitrel, SLM και ITC δεν προσχώρησαν από την αρχή στη σύμπραξη, αλλά μόνο μετά από πολλά έτη, έχουν ήδη ληφθεί υπόψη κατά τον υπολογισμό του βασικού ποσού του προστίμου (βλ. [σημείο] 19.1) και δεν μπορούν να συνεκτιμηθούν εκ νέου για τη μείωση του προστίμου.»

Υπόμνηση των αρχών

312 Κατά το σημείο 29, τρίτη περίπτωση, των κατευθυντήριων γραμμών του 2006:

«Το βασικό ποσό του προστίμου θα μπορεί να μειωθεί, όταν η Επιτροπή θα διαπιστώνει την ύπαρξη ελαφρυντικών περιστάσεων, όπως:

— […]

— όταν η επιχείρηση αποδεικνύει ότι η συμμετοχή της στην παράβαση είναι ιδιαίτερα περιορισμένη και, κατά συνέπεια ότι, κατά τη διάρκεια της περιόδου κατά την οποία συμμετείχε στην παράνομη συμφωνία, απείχε κατ' ουσία από την εφαρμογή αυτής, ακολουθώντας ανταγωνιστική συμπεριφορά

στην αγορά· το γεγονός ότι μια επιχείρηση συμμετείχε σε παράβαση για μικρότερη διάρκεια από τις λοιπές επιχειρήσεις δεν θα θεωρείται ελαφρυντική περίσταση, καθώς η περίσταση αυτή ήδη θα έχει ληφθεί υπόψη κατά τον καθορισμό του βασικού ποσού.»

313 Κατά πάγια νομολογία, όταν διαπράττεται παράβαση από πλείονες επιχειρήσεις πρέπει να εξετάζεται η σχετική σοβαρότητα της συμμετοχής καθεμιάς από αυτές (αποφάσεις της 16ης Δεκεμβρίου 1975, Suiker Unie κ.λπ. κατά Επιτροπής, 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73 έως 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, Συλλογή, EU:C:1975:174, σκέψη 623, και Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni, σκέψη 280 ανωτέρω, EU:C:1999:356, σκέψη 150), για να καθοριστεί αν υφίστανται, ως προς αυτές, επιβαρυντικές ή ελαφρυντικές περιστάσεις (απόφαση της 9ης Ιουλίου 2003, Cheil Jedang κατά Επιτροπής, Τ-220/00, Συλλογή, EU:T:2003:193, σκέψη 165).

314 Προκειμένου να διαπιστωθεί εάν πρέπει να αναγνωριστεί προς όφελος επιχειρήσεως ελαφρυντική περίσταση λόγω μη εφαρμογής παραβατικών συμφωνιών πρέπει να εξεταστεί εάν η επιχείρηση προέβαλε επιχειρήματα τα οποία αποδεικνύουν ότι, την περίοδο κατά την οποία είχε προσχωρήσει στις παραβατικές συμφωνίες, απείχε πράγματι από την εφαρμογή τους ακολουθώντας ανταγωνιστική συμπεριφορά στην αγορά ή τουλάχιστον ότι παρέβη σαφώς και σε σημαντικό βαθμό τις υποχρεώσεις που αποσκοπούσαν στο να τεθεί σε εφαρμογή η σύμπραξη αυτή σε σημείο που να έχει διαταραχθεί η ίδια η λειτουργία της (απόφαση της 15ης Μαρτίου 2006, Daiichi Pharmaceutical κατά Επιτροπής, Τ-26/02, Συλλογή, EU:T:2006:75, σκέψη 113).

315 Εάν αποδειχθεί ότι η αυτουργός της παραβάσεως επιχείρηση έλαβε υπόψη τις μυστικές συνεννοήσεις της συμπράξεως για να καθορίσει τη συμπεριφορά της στην οικεία αγορά, δεν αρκεί η μη συμμετοχή της σε μια ή περισσότερες από τις συνεννοήσεις αυτές αφ' εαυτής, ακόμη κι αν τούτη έχει αποδειχθεί, προς πλήρωση της απαιτούμενης από τη νομολογία προϋποθέσεως κατά την οποία, για να τύχουν της ελαφρυντικής περιστάσεως που προβλέπουν οι κατευθυντήριες γραμμές του 2006, οι αυτουργοί της παραβάσεως πρέπει να αποδεικνύουν ότι ακολούθησαν ανταγωνιστική συμπεριφορά ή, τουλάχιστον, ότι παρέβησαν σαφώς και σε σημαντικό βαθμό τις υποχρεώσεις που αποσκοπούσαν στο να τεθεί σε εφαρμογή η σύμπραξη αυτή σε σημείο που να έχει διαταραχθεί η ίδια η λειτουργία της. Πράγματι, η απόδειξη μόνον της μη συμμετοχής σε ορισμένες συνεννοήσεις συμπαιγνίας της συμπράξεως δεν μπορεί αφ' εαυτής να αποκλείσει ότι άλλες συνεννοήσεις μπόρεσαν να βλάψουν τον ανταγωνισμό στην οικεία αγορά (απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 2013, Solvay Solexis κατά Επιτροπής, C-449/11 P, EU:C:2013:802, σκέψη 81).

316 Περαιτέρω πρέπει να υπομνησθεί ότι οι κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται κατ' εφαρμογήν του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, [ΑΧ] (ΕΕ 1998, C 9, σ. 3), προέβλεπαν ότι ο «αποκλειστικ[ώς] παθητικό[ς ή μιμητικός] ρόλο[ς] στη διάπραξη της παράβασης» συνιστούσε ελαφρυντική περίσταση.

317 Ο κατάλογος των ελαφρυντικών περιστάσεων στο σημείο 29 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006 δεν αναφέρει όμως πλέον την εν λόγω περίσταση μεταξύ των ελαφρυντικών περιστάσεων που μπορούν να λαμβάνονται υπόψη.

318 Εντούτοις, έχει κριθεί ότι, στο μέτρο που ο κατάλογος τον οποίο προβλέπει το σημείο 29 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006 δεν είναι εξαντλητικός, ο αποκλειστικώς παθητικός ή μιμητικός ρόλος μιας επιχειρήσεως στη διάπραξη της παραβάσεως δεν μπορεί να μη συνεκτιμάται, κατ' αρχήν, στο πλαίσιο των περιστάσεων που μπορούν να οδηγήσουν σε μείωση του βασικού ποσού του προστίμου (απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 2011, Aragonesas Industrias y Energía κατά Επιτροπής, Τ-348/08, Συλλογή, EU:T:2011:621, σκέψη 281).

Επί του βασίμου του έκτου λόγου ακυρώσεως

319 Η Socitrel υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι εσφαλμένως η Επιτροπή αρνήθηκε τη συνδρομή προς όφελός της ελαφρυντικών περιστάσεων λαμβανομένων υπόψη του γεγονότος ότι δεν αμφισβήτησε τα πραγματικά περιστατικά που της προσάπτονται, του όλως δευτερεύοντος ρόλου που διαδραμάτισε στην ομάδα Ισπανίας, σε σύγκριση με τον ρόλο της Tycsa και της Emesa, ο οποίος άλλωστε εκφράζεται με τη μη διενέργεια ελέγχου στις εγκαταστάσεις της εκ μέρους της Επιτροπής, του παθητικού ρόλου της και της μη συμμετοχής της στη σύνταξη των συμφωνιών που θίγουν τον ανταγωνισμό καθώς και της μη συμμετοχής της σε πολλές συναντήσεις κατά τις οποίες συζητήθηκαν σημαντικά θέματα. Προσθέτει δε, κατ' ουσίαν, ότι η Επιτροπή όφειλε να λάβει υπόψη το γεγονός ότι δεν είχε μετάσχει σε όλα τα σκέλη της συμπράξεως, κατά την εκτίμηση της σοβαρότητας της συμμετοχής της, βάσει των αρχών της προσωπικής ευθύνης και της εξατομικεύσεως των ποινών.

320 Το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί, εντούτοις, να γίνει δεκτό.

321 Όσον αφορά τις προβλεπόμενες από τις κατευθυντήριες γραμμές του 2006 προϋποθέσεις, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, όπως ορθώς υπογραμμίζει η Επιτροπή, η Socitrel έλαβε μέρος στον καθορισμό των τιμών, στην κατανομή ποσοστώσεων και στην ανταλλαγή ευαίσθητων εμπορικών πληροφοριών καθ' όλη τη διάρκεια της συμμετοχής της στην ομάδα Ισπανίας και ότι δεν προσκομίζει κανένα στοιχείο που να αποδεικνύει ότι κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής απείχε από την εφαρμογή της συμφωνίας ακολουθώντας ανταγωνιστική συμπεριφορά στην αγορά.

322 Δεν μπορεί, συνεπώς, να απαιτήσει μείωση προς όφελός της του ποσού του προστίμου λόγω των ελαφρυντικών περιστάσεων που προβλέπει το σημείο 29 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006.

323 Όσον αφορά τον «αποκλειστικώς παθητικό ή μιμητικό ρόλο», πρέπει να επισημανθεί ότι η Socitrel δεν συμμετέσχε σε όλες τις συναντήσεις της ομάδας Ισπανίας και ότι έλαβε μεταγενέστερα, μόλις το 2001, γνώση της πανευρωπαϊκής πτυχής της συμπράξεως, στοιχείο το οποίο ορθώς έλαβε υπόψη η Επιτροπή κατά τον καθορισμό του ποσοστού σοβαρότητας της παραβάσεως (βλ. σκέψεις 288 επ. ανωτέρω). Αντιθέτως πρέπει να διαπιστωθεί ότι η προσφεύγουσα δεν είχε αποκλειστικώς παθητικό ή μιμητικό ρόλο εντός της ομάδας Ισπανίας. Στην πραγματικότητα είχε ενεργό συμμετοχή στον καθορισμό των τιμών, στην κατανομή ποσοστώσεων και στην ανταλλαγή ευαίσθητων εμπορικών πληροφοριών και τούτο καθ' όλη τη διάρκεια της συμμετοχής της, και, μολονότι δεν έλαβε μέρος σε όλες τις συναντήσεις, παρέστη εντούτοις σε μεγάλο αριθμό αυτών.

324 Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν παραβίασε ούτε την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως ούτε την αρχή της προσωπικής ευθύνης ή της εξατομικεύσεως των ποινών και το ποσό του προστίμου δεν είναι δυσανάλογο σε σχέση με την πραγματική συμμετοχή της Socitrel στην ομάδα Ισπανίας.

325 Ο έκτος λόγος ακυρώσεως πρέπει, συνεπώς, να απορριφθεί στο σύνολό του.

7. *Επί του εβδόμου λόγου ακυρώσεως που προβάλλει η Socitrel περί παραβιάσεως των αρχών της αναλογικότητας και της ίσης μεταχειρίσεως, στο μέτρο που η πραγματική συνεργασία της προσφεύγουσας δεν ελήφθη υπόψη ως ελαφρυντική περίσταση από την Επιτροπή*

Υπόμνηση της προσβαλλομένης αποφάσεως

326 Κατά τις αιτιολογικές σκέψεις 1006 έως 1009 της προσβαλλομένης αποφάσεως:

«(1006) [...] η Socitrel [επικαλείται] το γεγονός [ότι απάντησε] εγκαίρως και με ακρίβεια στα αιτήματα της Επιτροπής για παροχή πληροφοριών.

(1007) Εν προκειμένω, η Επιτροπή εξέτασε εάν δικαιολογείται μείωση του προστίμου, βάσει της νομολογίας, σε σχέση με το ζήτημα εάν η συνεργασία με μια από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις θα είχε επιτρέψει στην Επιτροπή να διαπιστώσει ευχερέστερα την παράβαση. Όπως συμβαίνει κατά κανόνα στην περίπτωση των συμπράξεων, η εν λόγω εξέταση έγινε στην πραγματικότητα κατ' εφαρμογήν της ανακοινώσεως περί επιείκειας (βλ. [σημείο] 19.4 κατωτέρω). Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι Austria Draht, Trame, Socitrel, Fapricela, Proderac και οι εταιρίες Ovako, Itas και CB δεν ζήτησαν τυπικώς την παροχή επιείκειας και δεν προσκόμισαν στοιχεία με σημαντική προστιθέμενη αξία.

(1008) Η Επιτροπή εκτιμά, λαμβάνοντας υπόψη τα επιχειρήματα των μερών καθώς και την περιορισμένη σημασία και αξία της συνεργασίας τους, ότι δεν συντρέχουν άλλες περιστάσεις που να συνεπάγονται μείωση του προστίμου εκτός από την ανακοίνωση περί επιείκειας, η οποία, σε περιπτώσεις μυστικής συμπράξεως, θα μπορούσε, εν πάση περιπτώσει, να έχει μόνον εξαιρετικό χαρακτήρα. Τυχόν έγκαιρη και ακριβής απάντηση σε αίτημα της Επιτροπής για παροχή πληροφοριών δεν συνιστά από μόνη της ελαφρυντική περίσταση λόγω του γεγονότος ότι τα μέρη όφειλαν να απαντήσουν στις ερωτήσεις αυτές εντός ορισμένης προθεσμίας.

(1009) Η μη αμφισβήτηση των πραγματικών περιστατικών δεν αρκεί από μόνη της για να δικαιολογήσει μείωση του προστίμου βάσει του [σημείου] 29 των κατευθυντήριων γραμμών του 2006 για τον υπολογισμό των προστίμων, ιδίως όταν τα πραγματικά περιστατικά αποδεικνύονται βάσει πληθώρας αποδεικτικών στοιχείων. Συναφώς, η Επιτροπή παρατηρεί εν γένει ότι δεν δεσμεύεται από την προηγούμενη πρακτική της και ότι η προβλεπόμενη στην ανακοίνωση περί επιείκειας του 1996 μείωση λόγω μη αμφισβητήσεως των πραγματικών περιστατικών εγκαταλείφθηκε στη συνέχεια. Η απλή μη αμφισβήτηση, πλην εξαιρετικών περιπτώσεων, δεν διευκολύνει το έργο της Επιτροπής, λόγω του ότι το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι, ακόμη και στην περίπτωση αυτή, η Επιτροπή οφείλει να αποδείξει τα εν λόγω πραγματικά περιστατικά και ότι η επιχείρηση είναι ελεύθερη να προβάλει κάθε αμυντικό ισχυρισμό που κρίνει πρόσφορο, την κατάλληλη χρονική στιγμή και ιδίως κατά την ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου διαδικασία. Το αντίθετο ισχύει μόνον όταν η εν λόγω επιχείρηση παραδέχεται τα πραγματικά περιστατικά. Στο μέτρο που η ισχύουσα ανακοίνωση περί επιείκειας, δηλαδή αυτή του 2002, δεν προβλέπει μείωση λόγω της παραδοχής και μόνον των πραγματικών περιστατικών (ούτε, κατά μείζονα λόγο, λόγω μη αμφισβητήσεως αυτών των πραγματικών περιστατικών), δεν δημιουργήθηκε καμία δικαιολογημένη εμπιστοσύνη σχετικά με τη χορήγηση μειώσεως σε αυτή τη βάση. Στο μέτρο που ορισμένοι εμπλεκόμενοι παραδέχονται ορισμένα πραγματικά περιστατικά, τούτο δεν διευκόλυνε το έργο της Επιτροπής, υπό την έννοια ότι η Επιτροπή είχε στη διάθεσή της επαρκή στοιχεία για να αποδείξει τα επίμαχα πραγματικά περιστατικά. Συνεπώς δεν μπορεί να μειωθεί το πρόστιμο λόγω μη αμφισβητήσεως των πραγματικών περιστατικών.»

Υπόμνηση των αρχών

327 Το σημείο 29, τέταρτη περίπτωση, των κατευθυντηρίων γραμμών του 2006 προβλέπει τα εξής:

«Το βασικό ποσό του προστίμου μπορεί να μειωθεί, όταν η Επιτροπή διαπιστώνει την ύπαρξη ελαφρυντικών περιστάσεων, όπως:

— […]

— όταν η εμπλεκόμενη επιχείρηση συνεργάστηκε αποτελεσματικά με την Επιτροπή, πέραν του πεδίου εφαρμογής της Ανακοίνωσης περί Επιείκειας και πέραν των νόμιμων υποχρεώσεών της να συνεργαστεί.»

Επί του βασίμου του εβδόμου λόγου ακυρώσεως

328 Η Socitrel υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι η Επιτροπή εσφαλμένως αρνήθηκε να μειώσει προς όφελός της το ποσό του προστίμου λόγω της συνεργασίας της.

329 Εντούτοις, προκειμένου η Socitrel να μπορεί να απαιτήσει το ευεργέτημα των διατάξεων του σημείου 29, τέταρτη περίπτωση, των κατευθυντήριων γραμμών του 2006, οφείλει να αποδείξει ότι η συνεργασία της, βαίνοντας πέραν της νομικής υποχρεώσεώς της συνεργασίας, χωρίς εντούτοις να της παρέχει το δικαίωμα μειώσεως του ποσού του προστίμου βάσει της ανακοινώσεως περί επιείκειας, υπήρξε αντικειμενικώς χρήσιμη για την Επιτροπή, στο μέτρο που αυτή μπόρεσε να θεμελιώσει την τελική απόφασή της, σε αποδεικτικά στοιχεία που της είχε προσκομίσει στο πλαίσιο της συνεργασίας της, ελλείψει των οποίων η Επιτροπή δεν θα ήταν σε θέση να επιβάλει κυρώσεις για το σύνολο ή για μέρος της επίμαχης παραβάσεως.

330 Διαπιστώνεται, ωστόσο, ότι η περίπτωση αυτή δεν συντρέχει εν προκειμένω. Αφενός, η Socitrel δεν αμφισβήτησε τα πραγματικά περιστατικά και απάντησε εμπροθέσμως στα αιτήματα που της είχαν υποβληθεί για την παροχή πληροφοριών, γεγονός το οποίο δεν βαίνει πέραν της νομικής υποχρεώσεώς της να συνεργαστεί· αφετέρου, δεν αποδεικνύεται ότι η Επιτροπή μπόρεσε να θεμελιώσει την τελική απόφασή της σε αποδεικτικά στοιχεία που της είχε προσκομίσει στο πλαίσιο της συνεργασίας της, ελλείψει των οποίων η Επιτροπή δεν θα ήταν σε θέση να επιβάλει κυρώσεις για το σύνολο ή για μέρος της επίμαχης παραβάσεως.

331 Πρέπει, συνεπώς, να απορριφθεί ο έβδομος λόγος ακυρώσεως.

8. *Επί του πρώτου συμπληρωματικού λόγου ακυρώσεως που προβάλλεται στο πλαίσιο της δεύτερης τροποποιήσεως των λόγων και αιτημάτων των Socitrel και Companhia Previdente, ο οποίος αντλείται, όσον αφορά τη Socitrel, από παραβίαση των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως, της αναλογικότητας και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης καθώς και από έλλειψη αιτιολογίας και, όσον αφορά την Companhia Previdente, από παραβίαση των αρχών της ίσης μεταχειρίσεως, της αναλογικότητας και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, στο μέτρο που η Socitrel και η Companhia Previdente δεν έτυχαν της ίδιας μεταχειρίσεως με την Arcelor και την SLM, στις οποίες χορηγήθηκε μείωση του ποσού του προστίμου, της οποίας δεν επωφελήθηκαν οι προσφεύγουσες*

Υπόμνηση της προσβαλλομένης αποφάσεως

332 Κατά την αιτιολογική σκέψη 1072bis η οποία προστέθηκε στην προσβαλλόμενη απόφαση με τη δεύτερη τροποποιητική απόφαση:

«(1072bis) Το προβλεπόμενο στο άρθρο 23, παράγραφος 2, [του κανονισμού 1/2003] ανώτατο όριο του 10 % υπολογίζεται βάσει του συνολικού κύκλου εργασιών όλων των οντοτήτων που συνιστούν την επιχείρηση. Το ανώτατο όριο του 10 % δεν βασίζεται στον ατομικό κύκλο εργασιών των νομικών προσώπων τα οποία κρίνονται, στο πλαίσιο μιας επιχειρήσεως, συνυπεύθυνα για ορισμένη παράβαση. Εντούτοις, σ' αυτή την ειδική περίπτωση, η Επιτροπή θα κάνει χρήση της ευχέρειας εκτιμήσεως που διαθέτει για τον καθορισμό των επιμέρους προστίμων για τα οποία οι θυγατρικές της ArcelorMittal δεν ευθύνονται εις ολόκληρον με την ArcelorMittal SA και του προστίμου για το οποίο είναι αποκλειστικώς υπεύθυνη η SLM, σε επίπεδο το οποίο να μην υπερβαίνει το 10 % του κύκλου εργασιών τους κατά το έτος που προηγείται της εκδόσεως της αποφάσεως. Συνεπώς, το μέγιστο ύψος του προστίμου για το οποίο ευθύνονται εις ολόκληρον οι ArcelorMittal Wire France SA και ArcelorMittal Fontaine SA για την περίοδο πριν από την 1η Ιουλίου 1999 θα οριστεί στο 10 % του συνολικού ενοποιημένου κύκλου εργασιών της ArcelorMittal Wire France SA για το έτος που λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 2009. Από αυτό το συνολικό ποσό, το μέγιστο ποσό του προστίμου για το οποίο η Arcelor Mittal Verderio Srl ευθύνεται εις

ολόκληρον με την ArcelorMittal Wire France SA και την ArcelorMittal Fontaine SA θα οριστεί στο 10 % του κύκλου εργασιών της για το έτος που λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 2009. Το μέγιστο ποσό του προστίμου για το οποίο η SLM είναι αποκλειστικώς υπεύθυνη θα πρέπει να οριστεί στο 10 % του κύκλου εργασιών της για το έτος που λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 2009.»

333 Η αιτιολογική σκέψη 1072 ter της προσβαλλομένης αποφάσεως ορίζει τον συνολικό κύκλο εργασιών που λαμβάνεται υπόψη καθώς και το ποσό που αντιστοιχεί στο ανώτατο όριο του 10 % για καθεμιά από τις εταιρίες, τις οποίες αφορά η εν λόγω δεύτερη τροποποιητική απόφαση.

Εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου

334 Όπως υπογραμμίζει η Επιτροπή, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Socitrel και η Companhia Previdente δεν βρίσκονται σε θέση συγκρίσιμη με αυτή της ArcelorMittal και των θυγατρικών της, αφενός, και εκείνη της Ori Martin και της SLM, αφετέρου.

335 Συγκεκριμένα, αυτές οι δύο μητρικές εταιρίες αποτέλεσαν μια επιχείρηση με τις θυγατρικές τους κατά τη διάρκεια μέρους της παραβατικής περιόδου και κρίθηκαν συνυπεύθυνες με τις θυγατρικές αυτές για την περίοδο κατά την οποία αποτελούσαν από κοινού μια επιχείρηση, γεγονός το οποίο εκφράζεται με διαφορετικό υπολογισμό του ανωτάτου ορίου του 10 % (βλ., συναφώς, απόφαση της 4ης Σεπτεμβρίου 2014, ΥΚΚ κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-408/12 P, Συλλογή, EU:C:2014:2153, σκέψεις 55 επ.).

336 Τούτο δεν ισχύει στην περίπτωση της Companhia Previdente όσον αφορά τις εταιρίες Emesa, Galycas και ITC, τις οποίες απέκτησε μετά την παράβαση και για την παραβατική συμπεριφορά των οποίων δεν κρίθηκε συνυπεύθυνη.

337 Πρέπει, συνεπώς, να απορριφθεί η αιτίαση που αντλείται από παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

338 Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι πρέπει, επίσης, να απορριφθεί η αιτίαση που στηρίζεται στην παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας για τον λόγο ότι το πρόστιμο που επιβλήθηκε στις προσφεύγουσες είναι δυσανάλογο διότι δεν χορηγήθηκε στη Socitrel και στην Companhia Previdente μείωση ανάλογη με εκείνη που έτυχαν η ArcelorMittal και η Ori Martin.

339 Επιπροσθέτως, η Επιτροπή δεν παρέσχε στις προσφεύγουσες καμία συγκεκριμένη διαβεβαίωση δυνάμενη να τους δημιουργήσει βάσιμες προσδοκίες μειώσεως του ποσού του προστίμου για λόγους ανάλογους προς εκείνους που οδήγησαν σε τέτοια μείωση προς όφελος της ArcelorMittal και της Ori Martin.

340 Τέλος πρέπει να απορριφθεί η αιτίαση που αντλείται από έλλειψη αιτιολογίας, καθόσον οι αιτιολογικές σκέψεις 4, 5 και 9 έως 13 της δεύτερης τροποποιητικής αποφάσεως εξηγούν σαφώς τους λόγους για τους οποίους η Επιτροπή τροποποίησε την απόφασή της.

341 Ο πρώτος συμπληρωματικός λόγος ακυρώσεως που προβάλλουν οι προσφεύγουσες πρέπει, συνεπώς, να απορριφθεί.

9. *Επί του δευτέρου συμπληρωματικού λόγου ακυρώσεως που προβάλλουν η Socitrel και η Companhia Previdente, ο οποίος αντλείται από παραβίαση των αρχών της επιμέλειας, της πίστεως, της καλής πίστεως και της ασφάλειας δικαίου, στο μέτρο που η Επιτροπή τροποποίησε εκ νέου την αρχική απόφαση το 2011*

342 Η Socitrel και η Companhia Previdente υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι η Επιτροπή παραβίασε τις αρχές της επιμέλειας, της πίστεως, της καλής πίστεως και της ασφάλειας δικαίου, στο μέτρο που τροποποίησε, για δεύτερη φορά το 2011, την αρχική απόφαση, λόγω πλημμελούς αιτιολογίας δυνάμενης να προσβάλει τα δικαιώματά τους άμυνας, περιάγοντας με τον τρόπο αυτό τις προσφεύγουσες σε κατάσταση διαρκούς αβεβαιότητας.

343 Επιβάλλεται, εντούτοις, η διαπίστωση ότι ο εν λόγω δεύτερος συμπληρωματικός λόγος συγχέεται με τα επιχειρήματα που προβάλλει η Socitrel προς στήριξη του τρίτου λόγου της προσφυγής της, ο οποίος πρέπει να απορριφθεί για τους λόγους που εκτίθενται στις σκέψεις 184 έως 189 ανωτέρω.

344 Υπό τις συνθήκες αυτές πρέπει να απορριφθεί, για τους ίδιους λόγους, και ο δεύτερος συμπληρωματικός λόγος που προβάλλουν η Socitrel και η Companhia Previdente στο πλαίσιο της δεύτερης τροποποιήσεως των λόγων τους.

345 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι κανένας από τους λόγους ακυρώσεως που προβάλλουν οι προσφεύγουσες δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Οι εκ μέρους τους ασκηθείσες προσφυγές ακυρώσεως πρέπει, συνεπώς, να απορριφθούν στο σύνολό τους, χωρίς επίσης να απαιτείται, εν προκειμένω, αναπροσαρμογή, στο πλαίσιο ασκήσεως της πλήρους δικαιοδοσίας, του προστίμου που τους επιβλήθηκε.

Επί των δικαστικών εξόδων

346 Κατά το άρθρο 134, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες ηττήθηκαν, πρέπει να καταδικαστούν στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με τα αιτήματα της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Συνεκδικάζει τις υποθέσεις Τ-413/10 και Τ-414/10 προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

2) Απορρίπτει τις προσφυγές.

3) Η Socitrel — Sociedade Industrial de Trefilaria, SA και η Companhia Previdente — Sociedade de Controle de Participações Financeiras, SA φέρουν, πλέον των δικαστικών εξόδων τους, και τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων της διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων.

Frimodt Nielsen Dehousse Collins

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 15 Ιουλίου 2015.

(υπογραφές)